

Paul-ηum Tuyuutai Rome-mağmiunun

¹ Paul-miñ savaktaaniñ Christ Jesus-ηum. Agaayyutim piksraqtaagigaana quliaqtuagitquplugu tusraayugaallataq

² akiqsruutigikkaña inilgaan sivuniksriqir-imigun. Taamna akiqsruun aglausimaruq ipqitchuani makpigaañani.

³ Tusraayugaallataq uqaqtuq Agaayyutim igñinagun, Jesus Christ-kun atannaptigun. Piqutigiplugu iñukmiqnisaulha aniruq kiñuviağıplugu David-ηum,

⁴ aasiñ piqutigiplugu agaayyutmiqnisaulhalu. Agaayyutim anipkaqmagu ilaan tuqułhaniñ uqautiniğai iñupayaat nalupqinañikun Jesus Igñigiñiplugu suli qaitchiñiplugu sanñiñi ilaanun.

⁵ Uumuuna Christ-kun Agaayyutim iluaqquutigaaña piksraqtaagipluña uqqiraqtautqu-pluña sivulliquplugich iñuich iluqaani nunami ukpiqsriñiksrañatnun suli tupiksriñiksrañatnun. Taamna savaagigiga Christ-mun.

⁶ Ilipsi ittuani Rome-mi tuqułkkaupmıusri pig-itquplusri Jesus Christ-mun.

⁷ Aglaktuña uumiña tuyuqsriugamik iluqapsitñun Rome-mi ittuanun. Agaayyutim piqpagiplusri tuqułkkağigaasri ipqillıusri iñugisrukhusri. Agaayyutimtuq Aapapta suli atannapta Jesus Christ qıñıqtillanñiaglısi iluaqqutriğimiñik suli qaitchilıusri qıñıuiññamik.

Quyatiq

⁸ Sivulliuplugu quyyatigigiga Agaayyutiga Jesus Christ-kun pisigiplusri. Iñuich nanipayaaq nunami uqagığaat kamanaqtuaq ukpiqsriğiqsi. Taatnaqlugu quyagiga Agaayyun.

⁹ Agaayyun savautigiga iluqaaniñ uummatimniñ uqautigikapku tusraayugaallautaq iğñinagun. Agaayyun ilisimaruq taiyuğiga ilipsitñik agaayupayaaqama.

¹⁰ Agaayuruña tikillañniagukluña ilipsitñun. Atuummigisiruq Agaayyutim pitqukpaña.

¹¹ Qiñigullapiağipsi qaitchisukhusri irrutchim aatchuutaanik sanñiksritquplusri.

¹² Itnaami, ikayuutiruksraurugut avatmun ukpiqsriğikun pigikkaptigun. Ukpigsriğapsi ikayuğisigaaña suli ukpiqsriğigma ikayuğisipmigaasri.

¹³ Aniqatiumaan, ilisimatqugipsi uumiña. Iñugiaktuami aggigumagaluğaqtuña ilipsitñun quliaqtuağukluña, qiñitlasiluña ukpiqsriuanik sayyiqsilaaqtuanik suli killiqirauruanik annautauruanik atrilugu surağalığa atlani nunani, aglaan piñğitchaqtuña.

¹⁴ Savautiraksrağigitka iluqaisa iñuich, ilisimaruatlu naluruatlu, puqiksuatlu puqitчу-atlu.

¹⁵ Taatnaqluña quliaqtuağisrullapiağiga tusraayugaallautaq ilipsitñun ittuanun Rome-mi.

Tusraayugaallautaq Sanñiqaaqtuq

¹⁶ Nalupqisruutigingillapiağiga tusraayugaallautaq atakkii sanñigigaa Agaayyutim. Taavrumuuna

saŋŋikun ilaan anniqsugaa kisupayaaq ukpiqs-riruaq [Christ-mik], sivulliuplugich Jew-ŋuruat sulipsuuq Jew-ŋungitchuat.

17 Taavruma tusraayugaallautam sagvigñigaa Agaayyutim nalaunŋasripchailha iñuŋnik iŋmiñi. Agaayyutim nalaunŋasripchailha iñuŋnik aullaŋniuruq suli isrukħitchaaqhuni ukpiqsriħikun, aglausimaruatun Agaayyutim makpiġaanġiñi, “Iñuk nalaunŋasripkakkauruaq ukpiqsriħigmigun iñuugisiruq.”

Iluqatiŋ Iñuich Killuliqiraurut

18 Agaayyutim sagvigñigaa qilaŋmiñ qanuq ilaan anasriñuqsaiñialha iluqaanik piġiitchuanik suli nalaunŋaitchuanik iñuich atukkaŋatnik. Iriġaat ilumutuuruuq piġiiliqiliġmiktigun.

19 Tamanna ilisimanaqtuaq Agaayyutikun nalunaitkaluaqtuq iñuŋnun takku Agaayyutim ilitchuġipkaġniġaa ilinjitñun.

20 Taimakŋaqaŋa Agaayyutim iñiġaluaqtitnagich supayaat iñuich kaŋiqsilgugaat Agaayyutim agaayyutaulha suli qiñitlaplugu saŋŋiqaqtilaaŋa kamaŋaqtuamik isruilaamik. Taatnaqhutiŋ iñuich patchisiksraitchut.

21 Ilisimagaluaqlugu Agaayyun kamagiŋitchaat unniñ quyangitchaat. Isrumalhat atuġumiñaiqsuq suli isrumaŋich kaŋiqsitlaiqhutiŋ taaqsisiniġai.

22 Uqavigaaqhutiŋ isrumatunipluŋin isrumatunġipiaqtut.

23 Suksraaġaat kamaŋalha Agaayyutim tuquyumiñaitchuam, aasriñ simmiġiutigaat taamna kamaŋaliq putqataqhutiŋ atriñun qiññaliŋnun tuquyumiñaqtuatun iñuktun

tiŋmiuratunlu niġrutitunlu nimigiaturunlu. ²⁴ Taamna pisigiplugu, Agaayyutim pilitkai iŋuich killiqisulhatnun. Ilinich killuqsaqtaurur maliklugich pigiitchuat kipigŋiugutitin aasriiŋ atugaġiplugich timigikkatin kanŋunaqtuakun avatmun.

²⁵ Simmiliutigaat Agaayyutim ilumutuulha sagluuqtuamun suli putqataġvigiplugich savautiplugillu sut iŋuich iŋiqtanich. Aglaan putqataġvingiġaat savutilugu Agaayyun iŋiqsiruaq supayaanik, taamna Agaayyun quyagiraksraġaluaqtin qanavak. Taatnatuq.

²⁶ Taatnaqlugich Agaayyutim iŋuich pilitkai kanŋunaqtuakun kimmutaatnun. Aġnat simmiliutiplugu ilaqatigiilq sayuŋaġimun atugaġiplugich timitin atlanun aġnanun.

²⁷ Taatnatun aŋutit nutqautiplugu ilaqatigaliq aġnamik aglaan piqagunŋiqsut atlanik aŋutinik. Aŋutit kanŋunaqtuakun sayuŋaqatiniktut atlanik aŋutinik, aasriiŋ timigikkaġmiktigun akuqtuipmiŋiqsut nalaullugu anasriŋuqsautmik tamarrumuuna nalaunŋaitchuakun savaaġmiktigun.

²⁸ Iŋuich pigisrunġiqmatruŋ ilumutun ilitchuqsriiliksraq Agaayyutmik, Agaayyutim pilitkai qaayugnaqtuamun isrummatmun. Taatnaqhutin pigiilqisruktut atuqtaksraġingisaġmiknik.

²⁹ Imaukkaqsiŋiqsut qanusripayaamik nalaunŋaitchuamik, pigiilqigimiglu, kav-iugutihġmiglu suli uumiksriġimiglu, piqaguhġmiglu, iŋuaqtuhġmiglu, aŋuyahġmiglu, sagluuqtuahġmiglu, suli isrummatinikhutin pigiitchuakun avatmun.

³⁰ Saŋurrutiniqsut nipliaplutin pigiitchuanik

atlatigun, uumigiliutiplugu Agaayyun, arguñaplutin, kamañasrugiplutin suli uqavikhutin inmiktigun, pakikhutin savaaqaliksrañmiktigun pigiitchuamik, tupiksriñiqhutin añayuqaamiknik,
³¹ kañiqsilguitlutin, tuniqsimatlatlutin, iñuaqqutriñiqhutin unniñ nagliksriñiqhutin atlanik iñuñnik.

³² Agaayyutim nipliutiginiñaa taatnatchich iñuich tuquruksrauniplugich. Iñuich taamna iñisimagaluñaat aglaan sivutmuutiniñaat pigiiñiqiliq, sulipsuuq añiqniqsut nalaunniplugich tamatkua pigiiñiqiruut taatnatchisigun.

2

Agaayyutim Atanniqsuiña

¹ Tavralli ilvich, kisuugaluñağuvich, patchisiksraitçutin, atanniqsuqtauruatiin. Taatnamik atanniqsuqapkich atlat iñuich tuqqutaksrañuqtutin ilipnik, takku killiqipmiutin taipkunatitun.

² Agaayyutim atanniññağai iluqañich killiqiruut, aasriñ iñisimagikput Agaayyutim atanniutaan nalaunñaña.

³ Patchisigirağisri killuliqiruut savaaqaluañapsi nalaunñaitchuamik. Isrumavisi annakkisiñiplusri atanniutaaniñ Agaayyutim?

⁴ Agaayyutim iñuaqqutikkañasri suli anuqsrutiplusri, ilaan taqqigaluñaasri simmiquplugu iñuuniañiqsi aglaan suk-srañiqitçiki uuktuñnağumiñaitçhuaq iñuaqqutriña. Kañiqsiñgitpalukkiksi, Agaayyutim

iluaqqutigaa sri simmiquplugich uummatigikkasri suli mumiquplusri iñuuniaħapsitniñ.

⁵ Aglaan uummatisi siqquqtut iyağaqutun suli tigganarusri mumigunğitlusri. Taatnaqapsi anasriññuqsausriaksraqsi aglilaagiksi taivrumani uvlumi Agaayyutim sagviqpagu qinnautni suli atanniq-sugniaqpagich iñupayaat nalaunñajigimigun.

⁶ Agaayyutim akiligisigaa iñupayaaq savaanigun iñuuniaħhani.

⁷ Ilañich iñuich savaaqaqtuat nakuuruanik anuqsrukun piññaguktut kamanautaanik kamakcutmiglu suli tuquyumiñajigimik. Agaayyutim qaitchigisigai isruitчуamik iñuuligimik.

⁸ Aglaan atlat iñuich inmiguaqtut ayaklugu maligutchiħiksraqtin ilumutuuruamik. Taatnaqamin malikkaat nalaunñaitchuaq, aasriññ Agaayyutim anasriññuqsagisigai qinnautmigun.

⁹ Ilaan sakiqniuqtitkisigai nagliksaqtilugich pigiiliqiruat, Jew-ñunñaisa Jew-ñunğiññaisalu.

¹⁰ Aglaan Agaayyutim qaitchigisigai kamanautmiglu, kamakcutmiglu suli qiñuiññamik tamatkua savaaqaqtuat nakuuruamik, Jew-ñuruanun sivullilugu Jew-ñunğitchuanunlu.

¹¹ Uvvataku Agaayyutim atanniqsugisigai iñuich atisrilugich.

¹² Iñuich maligutaksraqaqtuat Agaayyutim qaisanjanik Moses-mun suli iñuich taavrumiña maligutaksraqanğitchuat iluqatin atirut killuqsaqamin. Tamatkua maligutaksraqanğitchuat killiqirauplutin piyaqquğniaqtut. Taatnatuntuuq, tamatkua maligutaksraqaqtuat killiqirauplutin

atanniqsuikkauniaqtut taavrumuuna
maligutaksrakun.

¹³ Agaayyutim iñuich nalaunñasripchangangitchai
tusraakamitruñ maligutaksraq tupigigaluagnagu.
Agaayyutim nalaunñasripchagağigai inmiñi
kisianik tupiksripmata maligutaksram
nipliutaanik.

¹⁴ Jew-ñungitchuat piqangitchuat Agaayyutim
maligutaksraiñik tupigipmatruñ tillisaa
maligutaksram nalupqinaiyağaa maligutaksraqalhat
isrummatmikni. Taamna ilumutuuruq
maligutaksraqangitchaluaqhutiñ aglausimaruumik.

¹⁵ Qiñiqtitagaipmigaat kaniqsisilaqtiñ
maligutaksram tillisaanik ilitchuğipkairuumik
qauğrimmaagiutillautağmikni nalaunñaruamik
nalaunñaitchuamiglu. İlaatni isrummataata
patchitchiğagaich suli ilaatni ilisimaraqtut
patchisaungiñniplutiñ.

¹⁶ Iluqatiñ nalunaqtuanich iñuich sagvikkau-
niaqtut taivrumani uvlumi Agaayyutim
atanniqsuaqsikpagich iñupayaan Christ Jesus-
kun. Taapkua ilagigaich tusraayugallautam
quliaqtuağikkağma.

Jew-ñuruatlu Maligutaksraqlu

¹⁷ Qanuğmi ilvich? Ilvich Jew-ñuniraqtutin,
tunñaplutin maligutaksramun Moses-ñum
aglagikkaña suli uqavikhutin qaninniplutin
Agaayyutmi

¹⁸ suli ilisimaniplugu Agaayyutim pisulha
suli ilitchuğiniplugu nakuuniqsrauruq takku
ilisaqsimaplutin maligutaksramik.

19 Nalupqisungipiaqtusri sivulliqsiksrauniplusri qiniltaitchuani suli qaumaksrauniplusri tamatku-nani ittuani taagmi.

20 Isrumaraqtutin algaqsruhiñauplugich kinnaruaruat iñuich suli ilisautilugich tamatkua naluruat. Taatnaqhusri, piqaqapsi maligutaksramik, isrumaraqtusri ilisimaniplugu supayaaq suli piqaqniplusri iluqaanik ilumutuuruamik.

21 Iisautriraqtusri atlanik iñuñnik. Suvaatami ilisautriñgitiipsi ilipsitñik? Uqautiraqigisi atlat tiglituqungitlugich. Suvaatami tigligaqpsi?

22 Nipligaqtusri atlat sayunatqungitlugich, aglaan ilipsi atugaqpsi taatnatun? Iipsi uumiksriplusri aanguanik, aglaan tigligaqpsi agaayyuviniñi?

23 Uqavikkaluaqtusri piqaqniplusri Agaayyutim maligutaksrajanik, aglaan kamagitlaitchiksi Agaayyun navikapsiun maligutaksraja.

24 Aglausimaruq Agaayyutim makpiqaaniñi itna, “Jew-ñungitchuat uqamaqluutigigaat Agaayyutim atqa pisigiplusri Jew-ñurusri.”

25 Jew-ñuruani nalunaitmiutchiqsimalipsi ikayuutigigaasri tupigigupsiun Agaayyutim maligutaksraja. Aglaan tupigingitchupsiun Agaayyutim maligutaksraja atrinurusri Jew-ñungitchuatun, iñuktitun nalunaitmiutchiqsimaitchuatitun.

26 Jew-ñungitchuat nalunaitmiutchiqsimaitchuat atuigumiñ maligutaksram atuqukkanjanik atrinurut iñuktitun nalunaitmiutchiqsimaruatitun.

27 Taatnamik iñuich nalunaitmiutchiqsimailaat timimiktigun aglaan tupiksriaruat maligutaksramik patchisiquitiniagaasri killiqirauniplusri

nalunaitmiutchiqsimaruanani. Ilipsi Jew-ηuruani piqagaluagtusri aglausimaruumik maligutaksramik aglaan navgugagigaasri.

²⁸ Iñuk Jew-ηungitchuq pisigiplugu nalunaitmiutaqalħa timimigun. Iñuk animakami Jew-ηupluni sulī malīħiñaqami Jew-ηuruat pilgusrīñitñik ilagitlaitħaa Agaayyutim iñuksraqtaagmiñun.

²⁹ Aglaan iñuk Jew-ηupiaqtuq kamaksritlaturuaq Agaayyutmik ataramik. Jew-ηupiaqtuq iñuuruq nalaunηaruakun sivugaani Agaayyutim. Taatnasriq iñuk nalunaitmiutaqagñiqsuq uummatmiñi savaagikkañagun Ipqitchuam Irrutchim. Aglausimaruaq maligutaksraq savalguitchuq taatnatchimik. Taatnasriq iñuk quyyasriusriaqagisīruq Agaayyutmiñ, iñungilaaniñ.

3

¹ Jew-ηuruatmi piqagñiqpat sumik atlat iñuich pigingisañatnik? Anniqsugiaqaqpat nalunaitmiutchiñigmiktigun?

² Aa, Jew-ηuruat atqunaq piqaqtut. Sivulligmi, Agaayyutim qaitchiñigai Jew-ηuruat uqahigmiñik Moses-kun.

³ Ilumutuuruq ilañich Jew-ηuruat tuniqsimangilħat Agaayyutmun. Jew-ηuruat tuniqsimailħata nutqaqtitkisivañ Agaayyutim tuniqsimalħa?

⁴ Qañaa! Agaayyun sagluyumiñaitchuq iñupayaat ukpiqnangitchaluaqtitlugich. Aglausimaruaq Agaayyutim Makpiğaanani,

“Agaayyurun, nalaunηasuurutinli uqahigikkapkun.

Akimayumuutinli iñuichunniñ uqağaluaqmata
nalaunñaniññiplutin.” *Psalm 51:4*

⁵ İlanjich iñuich killukun uqağuurut itna, Uvagut
killuqsagupta qiniqtinniagivut iñuich Agaayyutim
nalaunñathanik, uqaqhutin killiqiruni nakuu-
niplugu. Tarrasuli, uqağiniaqpisiuñ Agaayyun
nalaunñangiññilugu anasriññuqsaqamisigut
pisigilugich killuqsautisi?

⁶ Qañaa! Agaayyun nalaunñangiññiqpan,
qanuqhuni atanniqsulhiñauvagich nunam iñui?

⁷ Killiqiğima sagviqpagu Agaayyutim
nalaunñaha suli nangaqtilugu, suvaatami
atannikkauniqpik liilaa uvaña killuliqiruaq?

⁸ Taamna ilumutuuniqpan, Killuliqita iñuñnun
nangapsaaqulugu Agaayyun. İlisautringitchuña
taatnatchiñik saglunik, aglaan ilanisa
iñuich pasirağigaatigut ilisautriñipluta taat-
natchiñik. Agaayyutimli nalaunñaruakun
anasriññuqsagñiağai tamatkua iñuich.

İluqatin İñuich Nalaunñaruanjitchuaq

⁹ Taatnaqhuta uvagut ihatlukpisa Jew-
ñungitchuaniñ? Qañaa! Uqaaniktugut iñupayaat
Jew-ñugaluaguminñ Jew-ñungitchaluaguminñ
añalatiqahat killuqsautmun.

¹⁰ Agaayyutim Makpiğaanani aglausimaruq,
“İñuitchuq nalaunñaruamik, atautchimikunniñ
nunam iñupayaanani.

¹¹ İñuitchuq atautchimikunniñ
kañiqsamaruamik.

İñuitchuq pakkiqaqtuamik Agaayyutmik.

¹² İluqatin tunutkaat Agaayyun,
ilūqatin tammaqhutin killuqsautmi.

Nalliat savaaqangitchuq nakuuruamik,
 atautchimikunniñ. *Psalm 14:1-3; 53:1-3;*
Ecclesiastes 7:20

¹³ Iggianjich atriqaqtut anmaruanik iluviḡnik.
 Atuḡaat uqatinj uqaqhutinj sagluuqtuanik,
Psalm 5:9
 uqaḡhinjich atriqaqhutinj nimigiam tuqunaḡatun,
Psalm 140:3

¹⁴ qaninjich immaukkaqhutinj uqapiluutinik
 uqamaqḡuutiniglu, *Psalm 10:7*

¹⁵ ataramik tuqqutchiḡhiñaanuplutinj iñuḡnik,
¹⁶ napmun aullaqaminj piyaqquiniñiaqhutinj
 iñuḡnik
 suli sakiqniuuqtitchiplutinj.

¹⁷ Ilitchuḡingitchaat qanuq iñuuniaḡiksraqtinj
 qiñuiññakun. *Isaiah 59:7-8*

¹⁸ Piitchuq taluqsriḡigmik Agaayyutmik
 iluqaḡitñi.” *Psalm 36:1*

¹⁹ Pakmapak ilisimagivut una, Agaayyu-
 tim maligutaksraḡa qaisaḡa Moses-mun
 aḡalatchiruaq iñuḡnik aatchuusriaqaqtuanik
 taavrumiḡa maligutaksramik. Tarra kiñapayaaq
 patchisiksraqaḡumiñaitchuq tupigingiḡigmigun
 maligutaksramik, ilipsiunniñ. Aa, Agaayyutim
 patchisiquḡigisigaa iñupayaaq nunami atanniḡlugu.

²⁰ Taatnamik kiñaunniñ nalaunḡasriyumiñaitchuq
 Agaayyutmi maligutchiḡhiñagigmigun
 maligutaksram atuqukkanjanik, atakkii
 maligutaksram qiñiqtilhiñagagigaaḡigut qanutun
 killuqsaḡtilaaptiknik.

Qanuq Agaayyutmun Iñuich Nalaunḡasripchalhat

²¹ Aglaan pakma Agaayyutim sagviḡniḡigaa
 qanuq iñuich nalaunḡasripkaḡtilaḡa iḡmiñi,

piqutiginaiglugu maligutaksraq. Agaayyutim uqautigigaa injilgaanimma aglausimaruakun maligutaksrakun suli sivuniksriqiritigun.

²² Agaayyutim iñuich nalaunnasripkağniğai injimiñi ukpiqsriħhatigun Jesus Christ-mik. Taamna ilumutuuruq iluqaitñi tunᅇaviqaqtuani Jesus Christ-mik kisianik. Iluqatin iñuich atirut:

²³ atakkii iñupayaat killuqsagñiqsut, aasriiñ ayuqługu Agaayyutim kamanautaa.

²⁴ Aglaan Agaayyutim iñuich nalaunnasripchağagigai injimiñi ihuaqqutriħigmigun aatchuutauplugu. Nalaunnasripchağai Jesus Christ-kun tasuqamigich killuqsautmiñ.

²⁵ Tarra Agaayyutim qaitchaa igñiñi tuqqutquplugu aasriiñ maqipkaqługu auna akilıqsaqługich killuqsautipayaanich iluqaisa ukpiqsriuat. Taamna piñigaa qiniqtitchukługu nalaunnaruahhi natqigutriħigmigun killuqsautipayaanik, taputiplugich killuqsautinıtñik iñuich iñuuruat injilgaan Christ tuqunaiñᅇaan. Agaayyutim anuqsrupluni anasriiñᅇuqsangitchai pisigiplugich killuqsautinich.

²⁶ Taavrumuuna Agaayyutim sagvigñigaa pakmapak nalaunnatilaani suli nalaunnasripchaisilaani iñupayaanik ukpiqsriuanik Jesus-mik.

²⁷ Taatniinniqman, uqavigaagutiksraipiaqtugut. Suvaata? Takku nalaunnasriyumiñaitchugut Agaayyutmi tupigiguptigu maligutaksraᅇa, aglaan nalaunnasriraqtugut ilaani ukpigiguptigu Christ. Ukpıqsriħhum nutqaqtitkaa iluqaan uqaviħiq.

²⁸ Takku ilisimarugut iñuk nalaunnasripchakkautilaanjanik

Agaayyutmi ukpiqsriḥkun Jesus Christ-mun, maligutchiḥiqmiguungitchuaq maligutaksramik.

²⁹ Uvva Agaayyun Jew-ḥuruat kisimiḥ Agaayyutigivatruḥ? Agaayyutigingitmivatruḥ Jew-ḥungitchuat? Iḥmun ilaa Agaayyutigipmigaat Jew-ḥungitchuat.

³⁰ Agaayyutiqaḥhiñaqtuq atautchimik. Agaayyutim iḥupayaat nalaunḥasripkaḥisigai ilaani pisigilugu ukpiqsriḥhat, Jew-ḥuruat nalunaitmiutchiḥlutiḥ suli Jew-ḥungitchuat nalunaitmiutchiḥnitḥlutiḥ.

³¹ Uvvami suksraungigḥñaqipisigu maligutaksraḥḥa Agaayyutim malikkaptigu ukpiqsriḥikuagḥiaq? Qaḥaa! Ukpiqsriḥhum iḥmun atuumapkaqtaḥḥaa maligutaksram atuukkaḥḥa.

4

Abraham-ḥum Atrikusrautaḥḥa

¹ Abraham, sivulliuruaq Jew-ḥuruapayaanun, urrakusrautigilakput iḥḥunmun ukpiqsriḥigmigun nalaunḥasripkakkauruamun Agaayyutmi.

² Nalaunḥasripkaḥniḥgumi Agaayyutmi savaagḥmigun tarra uqavigaaḥgutiksraqaḥḥayaqtuq, aglaan uqavitḥaitchuq sivuḥḥaani Agaayyutim.

³ Agaayyutim makpiḥḥaaniḥni aglauseimaruaq, “Abraham ukpiqsriḥruq Agaayyutmik aasrii Agaayyutim akuqtuḥḥa piqutigiplugu ukpiqsriḥḥa nalaunḥasripkakkauḥpluni.”

⁴ Iḥḥuk savakami akilḥiusiaqaḥḥaqtuq. Akilḥusiaḥḥa aatchuutaungitchuq aglaan akilḥikkauraqtuq savaagḥmigun.

5 Iñuk nalaunnasritlaitchuq Agaayyutmi savaallautagmigun, aglaan iñuk ukpiqsrigumi Agaayyutmik nalaunnasripkairuamik agaayyutailaamik inmiñi. Agaayyutim akuqtugagigaa taavruma ukpiqsriłha aasrii nalaunnasripkaqlugu.

6 David-ñum uqautigipmiñigaa iñuk ilumun quvianamiuniplugu Agaayyutim nalaunnasripkaqmagu savaallautagmiguungitchuaq. Itnañiqsuq,

7 “Quvianamiurut tamatkua
nalaunnairrutinich Agaayyutim natqigutip-
magich
suli killuqsautinich matupmagich.

8 Quvianamiuruq iñuk
atangum isrummatigingisaña killuutiqaqlugu.”
Psalm 32:1-2

9 Taamna quvianamiuliq itpa kisiitñun tamatkunuja nalunaitmiutchiqsimaruanun? Naagga! Itmiuq tamatkunuja nalunaitmiutchiqsimailaanun. Uqautigianikkikput Abraham-mun ukpiqsriñiplugu Agaayyutmik, aasriiñ piqutigiplugu ukpiqsriłha Agaayyutim akuqtuñiplugu nalaunnasripkakkapluni.

10 Agaayyutim akuqtuñiqpaun Abraham sivuagun naaga aquagun nalunaitmiutchiłhan? Agaayyutim akuqtuñigaa Abraham sivuagun nalunaitmiutchikkaunaiññaan timimiñi.

11 Abraham nalunaitmiutchikkauniqsuq aquvatigun. Nalunaitmiutchiłha ilitchuqqutauniqsuq Agaayyutmun nalaunnasripkakkauñaniktilaana pisigiplugu ukpiqsriłha. Taatnaqlugu Abraham aapagigaat iluqatin iñuich ukpiqsriruat

nalunaitmiutaiññaḡminḡ suli akuqtukkauruat
nalaunnasripkakkauplutinḡ Agaayyutmi.

12 Abraham aapagipmigaat tamatkua
nalunaitmiutchiqsimaruat. Iluqaḡminḡ
nalunaitmiutchiqsimaruat timilhiñnamiktigun
kinuviagینگitchai Abraham-ḡnum, aglaan
kisiisa tamatkua ilaan kinuviagigai tunḡaruat
Agaayyutmik atriplugu aapagikkavut Abraham
nalunaitmiutchiḡaluaqani.

*Agaayyutim Akiqsruutaa Akuqtukkauruq
Ukpiqsriḡlikun*

13 Abraham kiñuviagikkaniḡlu akuqtuirut akiqs-
ruutmik paitchaktaaqtılaaksraḡanik nunamik.
Aglaan akuqtunḡitchaa taamna akiqsruun
pisigiplugu tupiksriḡli maligutaksraḡanik Moses-
ḡnum aglaaḡikkaḡanik, aglaan akuqtuḡaa akiqsruun
Agaayyutim nalaunnasripchaqmagu pisigiplugu
ukpiqsriḡli.

14 Uvvaami iñuich akuqtuitḡlaniqpata
Agaayyutim akiqsruutaanik maligualigḡmiktigun
atuqukkanḡat maligutaksram, tarra ukpiqsriḡliḡ
suutnaunayaiññiqsuq aasriiñ Agaayyutim
akiqsruutaa suutnaunḡilluni.

15 Maligutaksram itqaqtitkaa Agaayyutim
anasriñḡnuqsaguuḡtilaḡa iñuḡnik tupiksritḡaitchuanik
maligutaksrapayaamik. Takku iñuich
maligutaksraitñaminḡ tupiksriñḡirrutiksramik
piitchut.

16 Taatnaqhutinḡ iñuich akuqtuḡaḡigaat
Agaayyutim akiqsruutaa ukpiḡutiqaqaminḡ, aasriiñ
taamna akiqsruun ilaan aatchuutigigaa akiilluni
ihuaqqutriḡigḡmigon. Agaayyutim akiqsruutaa

akiitñami, iluqaḡminḡ qitungaḡikkaḡat Abraham-
 ḡum akuqtuḡhiñaugaat. Akiqsruun taamna
 ingiññiqsuq kisiitñun Jew-ḡuruanun maligaqtuat
 maligutaksramik. Itmiuq atlapayaanun
 ukpiḡutiqaqtuanun Abraham-tun. Ilaa
 aapagigikput.

17 Aglaksimaḡhatun Agaayyutim Makpiḡaanani,
 “Aapaḡuqtitkikiḡiñ iñugiaktuanun iñuḡnun.”
 Abraham ukpiḡigaa Agaayyun iñuupchaitḡaruḡq
 tuqunḡaruanik suli taiyuiruaq sunik ingitchuanik
 ilipkaḡḡugich.

18 Abraham ukpiqsriruq niḡiugaqaḡhuni
 niḡiunaḡumiñaitchaluḡḡaan aapagiliuti-
 nayaḡniḡugu iñugiaktuanun iñuḡnun, takku
 niplusriaqaḡhuni, “Kiñuviatin iñugiaksigisirut.”

19 Abraham-ḡum ukpiqsriḡha Agaayyutmik
 sayaiqsinginiñiqsuq isrumagaḡuḡḡaḡmi timini
 tuquniḡugu, takku tallimakipiḡaḡuyasriḡuni
 aasriisuli aḡnaat Sarah qitungitḡaitḡuni.

20 Ukpiqsriḡhan uniñḡiñḡigaa. Ilaan
 arguaqtunḡiñḡigaa Agaayyutim akiqsruutaa.
 Ukpiqsriḡha sayaktusriḡaaḡniqsuq, aasriiñ
 nangaḡḡugu Agaayyun.

21 Nalupqigingiḡḡapiḡniḡaa Agaayyutmun atu-
 umapkaḡniaqḡilaḡa akiqsruusriaḡikkani.

22 Taatnaḡhuni Agaayyutim akuqtuḡniḡaa Abra-
 ham nalaunḡasriḡkakaḡuplugu inmiñi pisigiḡlugu
 ukpiqsriḡha.

23 Aglaan tamatkua uḡaḡhich
 Agaayyutim Makpiḡaanani Abraham
 nalaunḡasriḡkakaḡuniḡugu ukpiqsriḡhagun
 aglakkaunḡiñiqsut kisianik piḡutigiḡlugu

Abraham.

²⁴ Tamatkua uqal̄hich aglakkaupmiñiqsut uvaptiknun. Agaayyutim akuqtuqmigaatigut nalaun̄sasripkakaupluta ukpiqsrīiptigun. Ukpigigikput Agaayyun an̄ipkairuaq Jesus-mik Atannaptiknik tuqul̄igmiñiñ.

²⁵ Jesus tuqukami akil̄igñigai navguil̄iqput aasriiñ an̄ipkakkaukami tuqul̄igmiñ nalaun̄sasripkañigaaatigut Agaayyutmi.

5

Qin̄uīgutikkauliq Agaayyutmi

¹ Taatnamik nalaun̄sasripkakaupluta Agaayyutmi ukpiqsrīiptigun qin̄uīgutikkaurugut Agaayyutmun atannaptigun Jesus Christ.

² Ilaan an̄mañigaa utlautiliksrapput Agaayyutmun aasriiñ pakma il̄itchuqsrīluta il̄uaqqutaanik. Quviasrukhuta quyagikput Agaayyun il̄aliutīiksraapput kamanautaani il̄aatnigun.

³ Uvvasuliuna, quviasruutigipmigikput sakiqniul̄iptigun, il̄isimaplugu sakiqniugutit anuqsrusripkaqhuta.

⁴ Anuqsrūliq tikiutruruq Agaayyutim il̄uaksrīhanik, aasriiñ ilaan il̄uagigumisigut nīgiugaqaqtugut.

⁵ Aasriiñ nīgiukkam qapiqtaqtinniangitchaatigut, takku Agaayyutim aatchugaatigut Ipqitchuaq Ir-rutchimik, aasriiñ taavrumuuna qin̄iqtitkaatigut qanutun piqpagillapiaqtilaaptiknik.

⁶ Uvaptiknik ikayūgumiñaipiaqtitluta piviksraq nalautitman Christ tuqqutigai agaayyutailaani.

7 Nallipsaunniiñ tuqqutisunñiangitchaa anniq-suqsaglugu atla iñuk. İlaatnisamma iñuum tuqquti-nayağaluaqpalkkaa nakuuruaq iñuk,

8 aglaan Christ tuqqutigaatigut killuliqiraup-kaqhuta. Taavrumuuna Agaayyutim qiniqtitkaa piqpaksrillapiakki uvaptiknik.

9 Nalaunñasripkakkaurugut Agaayyutmi augikkañagun Christ-ñum tuqqutaupman. Taatnaqhuta nalupqisunğıpiaqtugut Christ-mun annautiniaqtilaaptiknik Agaayyutim qinnautaaniñ uvlumi atannigvinmi.

10 Uumigiraupkaqhuta Agaayyutmi ilaan qiniigutigaatigut inmiñi tuqqutaulhagun igñigmi. Pakma Agaayyutim ilauraagiliutipmatigut nalupqinaitchuamik annautigisigaatigut igñigmi iñuulhagun.

11 Uvvasuliuna, pakma quviasruutig-illapiagikput Agaayyun atannaptigun Jesus Christ qiniigutriruakun uvaptiknik Agaayyutmun.

Adam-lu Christ-lu

12 Killuqsauñ tikiuaniqsuq iñupayaanun takku iñuqqaq Adam killuqsauñ suli pisigiplugu killuqsautaa tuqukiq tikiuamipluni iñupayaanun. İluqatin iñuich tuquruksrağunıqsut takku iluqani iñuk killuutinıktuq.

13 İñupayaat iñuuruat killuqsanıqsut Moses-ñum akuqtunñiñaanunniñ maliğutaksramik Agaayyutmiñ. Aglaan Agaayyutim iñuich patchisaunıñgitchai killuqsautikun takku piqanıgtlutıñsuli Agaayyutim maliğutaksranınik.

14 Adam tuqunıqsuq tupıksrıñgitluni Agaayyu-tim tillisaanik. İñupayaaq Adam-miñaglaan

Moses-mun tuquruksrauniqsuq. Aglaan tuquruksrauruttuq killuqsangitchaluanjagmin taatnatun Adam tupiksriñgitmatun. Adam atriqañniqsuq Christ-mik aggiqsuksrauruamik sivuniksrami. [Aglaan Adam tuqułıgmik pipkaipman Christ iñuuiqaqtitchirurq.]

¹⁵ Aglaan Agaayyutim akiılaaq aatchuutaa atriqañgitchuq Adam navguiłhatun. Iluqatin iñuich tuqurut pisigiplugu atautchim iñuum navguiłhagun. Aglaan Agaayyutim akiılaaq aatchuutaa iluaqqutaagun atautchim iñuum Jesus Christ-ñum kamanatluktuanururq [navguiłhaniñ iñuum Adam].

¹⁶ Agaayyutim akiılaaq aatchuutaa atlauruq atautchim iñuum killuqsautaniñ. Takku aquagun atautchim killuqsautaan tikiumaruq atanniqsuiłiq iluqaitñun tuqqutaksrağugniplugich. Aglaan aquatigun kisiññaitchuat killuqsautit tikiumaruq Agaayyutim akiılaaq aatchuutaa iluqaitñun nalaunjasipkağniplugich.

¹⁷ Atausriq iñuk killuqsagñniqsuq aasriiñ piqutigiplugu ilaan navguiłha tuqułiq umialiktun aňalatchiaqsirurq iluqaitñik iñunñik. Aglaan qanutun kamanatluktigiva savaaqalha atautchim iñuum Jesus Christ! Iluqatin iñuich Agaayyutim nalaunjasripkakanjı inmiñi kamañqtuakun iluaqqutriłıgmigun aňalatchigisirut umialiktun iñuunialıgmikni uumuuna Jesus Christ.

¹⁸ Tarraami, piqutigiplugu atautchim iñuum navguiłha Agaayyutim tuqqutaksrağugniğai iñupayaat. Taatnatuntuuq piqutigiplugu atautchim iñuum nalaunjaruam savaañagaayyutim qaiññiğaik natqigutriłıglu killuqsautinik

iñuuliglu iñupayaanun [ukpiqsriruanun].

¹⁹ Atausriq iñuk tupiksriñgitłuni Agaayyutmik, taatnaqhutin iñupayaat killuliqiriguqtut. Aglaan atautchim iñuum tupigiplugu Agaayyun, taatnaqhutin iñupayaat nalaunņasripkakkaugisirut.

²⁰ Agaayyutim qaitchiñigaa maligutaksraņa Moses-kun. Taavrumuuna iñuich ilitchugiragigaat qanutun killuqsautilaaqtin navguiñigmiktigun Agaayyutim maligutaksraņa. Aglaan killuqsauñ iñugiaksitmukman Agaayyutim iħuaqqutaa iñugiaksitmutluktuq.

²¹ Tarrali killuqsauñ aņalatchipluni tuqułikun, aglaan Agaayyutim iħuaqqutaa aņalatchiruq nalaunņaruakikun tikiutiluta iñuuligmun Jesus Christ-kun atannaptigun.

6

Tuquņaruaq Killuqsautmun Aglaan Iñuupluni Christ-kun

¹ Taamna taatniitman, killuliqituiñaqtuksrauvisa qiniqtitchağlugu qanutun Agaayyun iħuaqqutriñiqaqtilaana?

² Qaņa! Ukpiqsrigupta Christ-mik tuquņarugut killuğmun. Qanuğuta iñuuniaqtuiñağisiñiqpisa kil-lukun?

³ Puuyugniqpisi, iluqapta paptaakkaukapta Christ Jesus-ņum atqagun piqasriutirugut ilaan tuqułhanun.

⁴ Taatnaqhuta paptaakkaukapta iluviqataurugut Christ-mi aasrii piqasriutipluta tuqułhanun. Aasriñ Christ-tun aņipkakkauruatun tuquņaruañ kamanautiqaqhuni saņņiagun Aapauruam,

uvaguttuuq akuqtuirugut nutauruamik
iñuuhig'mik iñuuruksraupluta taavrumuuna.

⁵ Takku piqasriutipluta Christ-ñum
tuqułhanun paptakkaukapta, taatnatun
piqasriutigisipmiugut anipkakkaułhani iñuuniaguta.

⁶ Iisimagikput una, Christ kikiaktuutrikkaup-
man iñuuhigruaqqut kikiaktuutrauqataurur
ilaani, sanña killuqsautim piyaqququplugu,
savaktaagrutqungiguta killugmun.

⁷ Kiñapayaaq tuquruuq anjalatingig'uuruq
killuqsautmun.

⁸ Ukpigigikput tuquqataukapta Christ-mi
iñuuqataugisiñipluta ilaani.

⁹ Iisimagikput Christ anipkakkauruuq
tuquñaruaniñ tuqqutqikkumiñaipiałha. Tuqułhum
anjalatlaiğñigaa.

¹⁰ Christ tuqukami tuquniqsuq ataus-
rigmiaqhuni akiilisuługu sanña killuqsautim.
Pakma iñuuruq, iñuutuiñaqhuni Agaayyutmun.

¹¹ Ilipsiñasriiñ isrummatigiruksraurusri
ilipsitñik tuquñaruatun ililusri sanñianun
killuqsautim aasriiñ iñuulusri Agaayyutmun
uumuuna Christ Jesus-kun.

¹² Taatnağusri killuqsautmun anjalatitnagich
timigikkasi maani nunami. Anjalatitnagu
pisugruahipsitñun.

¹³ Atusruñaqnağich sulliñgi timigikkapsi savak-
tillugich nalaunñaitchuamik. Aglaan qaitchisitchi
ilipsitñik Agaayyutmun iñuktitun anipkakkauruatun
tuquñaruaniñ suli pakma iñuuruatun Christ-mi.
Anjalatitchigin sulliñgi timipsi Agaayyutmun, aas-
riiñ atuğumausri nalaunñaruamik.

14 Killuqsautim aŋalatlaigñiağaasri takku iñuunğitchusri tupiksrihipsigun maligutaksramik aglaan iñuurusri Agaayyutim ihuaqquataagun.

Savaktaagrũtha Nalaunŋaruahigmun

15 Qanuğisiñiqpisa? Pakma iñuunğiqsugut tupiksrihiptigun maligutaksranik Moses-ŋum qaisaŋanik aglaan iñuurugut ihuaqquataagun Agaayyutim. Taamna pisigiplugu killuqsauraaqtuksrauvisa? Qaŋaa! Killuqsaaqtuksrauylumiñaitchugut.

16 İlumun ilisimagiksi una, qaitñapsi ilipsitñik kisumun savaktaagrũguqtusri taavrumuŋa. Tupigiraksrağagigiksi taamna iñuk suli atanigigiksi. Tupiksrihipsi killuqsautmik tuqupkağisigaasri. Aglaan tupigikapsiuŋ Agaayyun ilaan nalaunŋasripchağagigaasri iŋmiñi.

17 Qaaniqsuami savaktaagrũgikkaŋasri killuqsautim, killuğmik aŋalatiqaqhusri. Aglaan quyanaqtuq Agaayyun, pillapiaqhusri tupigigisri ilisauttutauruat ilipsitñun.

18 Aasriñ annaktitaunŋanikhusri killuqsautmiñ savaktaagrũguqtusri pakma nalaunŋaruahigmun.

19 Uqautigigiga savaktaagrũuqi uqağnik kaŋiqsiñaqtuanik takku kaŋiqsimmağiksitquplusri. Qaaniqsuami qaisimapmatun ilipsitñik savaktaagrũgipkaqhusri killuqsautmun suli killuliqihigmun, taatnatuntuuq pakma qaitchuksraurusri ilipsitñik savaktaagrũgipkağusri iñuuniağigmun nalaunŋaruahikun iluqnauqhusri Agaayyutmun.

20 Qaaniqsuami savaktaagrũunŋapsi killuqsautmun iñuuniatlaitchusri nalaunŋaruahikun.

21 Savaaqaqtusri pigiitchuanik aasriiñ taatnatchim iñuutchim pakma kanjugilikapsi anniqsungitchaasri aglaan tikiutriraqtuq tuquhigmik.

22 Aglaan pakma annaktitaunjaniktusri kil-luqsautmiñ savaktaagruliutiplusri Agaayyutmun. Iluqnaughusri ilaanun savaaqtasrirusri akuqtuuyunaqtuamik Agaayyutmun aasriili Agaayyutim akiliñiağaasri isruitchuamik iñuuhigmik.

23 Kiña killuqsagtuaq akuqtuiruq killuqsautim akiliutaanik –tuquhigmik. Aglaan Agaayyutim akiilaq aatchuutigigaa isruitchuq iñuuhig tamatkununa atausriñuqatauranun Christ Jesus-mun atannaptiknun.

7

Atrikusraun İlaqatnikun

1 Aniqatiut, iluqsari kanjicsimagiksi maligutaksraq Moses-ñum aglaagikkaña. İlisimapmigiksi maligutaksramun anjalalha iñuk iñuusrugaañagmi.

2 Uvvaami taamna urriqsruutaupmiuq, ağnaq nayuutigisiruq maligutaksrakun anutmikni iñuuniqtutillaanani. Aglaan anutriñ tuqukpan ilaqatnitqihinauruq tuvraqıgu maligutaksraq.

3 Aglaan ilaqatnikkumi atlamik anutmik uiñi iñuunñaan, maligutaksram nipliutigigaa sayunaruaniplıgu. Aglaan anutriñ tuqukpan ağnaq ilaqatnitqihinauruq. Taatnaqhuni ilaqatnikkumi atlamik anutmik uiñi tuquanikpan patchisaitchuq maligutaksramiñ.

4 Aniqatiumaan, taatnatun itmiuq ilipsitñun. Christ tuqupman, tuquqatigiruaton pigiksi, aasriiñ aglausimaruat maligutaksrat aňalangigaasri. Pakma pigiliutipkaqtusri atlamun. Pigiliutigaasri aňitqiksitauruam tuquhigmiñ. Tarraasriiñ iñuuruksraurusri Agaayyutmun savautilugu.

5 Qaaniqsuami iñuusrugaañapta kañigruaqtakun pisugruakipta aňalatagigaa timigikkaqput pisigiplugu maligutaksraq. Tarra savaaqaqtugut savaktaksragingisaptiknik maliglugu maligutaksraña Agaayyutim. Suragapayaapta tikiutigaatigut tuquhigmun.

6 Pakma patchisaikkaurugut maligutaksramiñ, aasriiñ tuquñaruaton ililuta maligutaksramun isiqtagipluta qaaniqsuami. Taatnaqhuta pakma savautingitchikput Agaayyun utuqqakun aglausimaruakun maligutaksrakun, aglaan pakma savautiaqsigikput Ipqitchuakun Irrutchikun iñuunñapta nutauruamik iñuuhigmik.

Maligutaksraglu Killuqsaunlu

7 Isrumavaluktusri nipliñnipluña killuqsaunlu maligutaksraglu atiniplugik taapkuak. Taatniingitchuq. Aglaan maligutaksrakun kañiqsigiga killuqsautim qanuutautilaaña. Nalunayagiga kaviugutiq maligutaksram nipliutigingitpagu nalaunñaiñniplugu itnautauruq, “Kaviuqnak.”

8 Aasrii killuqsautim pisaasruqsipluni atuqtitkaqsipluña taavrumiña tillitmik suli qanusripayaamik nalaunñaitchuamik. Aglaan maligutaksraitman killuqsaun sanjiksraitchuq.

9 Iñuuniaguugaluquami maligutaksrailaakun ilitchuğigaluquagu maligutaksraq. Aglaan maligutaksram ilitchuğipkaquagu tilliñ tarakñaaglaan killuqsauñ uummatqiaqsirug. Taatnaqluñña iñuutchikun tuquruñña.

10 Tilliñ tikiutrirusraqtuag iñuuligmik uvañnun tikiutripiaqtuq tuquigmik.

11 Killuqsautim kinniqluñña tillisikun tuqupkagañña iñuutchikun.

12 Tarra aglausimaruaq maligutaksraq ipqitchuq. Taatnatuntuuq tilliñ ipqitchuq nalaunñapluni nakuuplunilu.

13 Itnautauniqpami? Qanusrim nakuuruam tikiutiniqpaña tuquigmun? Qañaa! Killuqsautim atuqlugu nakuuruag [tilliñ] tuqupkagañña. Taamna atummiruq uvañnun qiniqqupluñña qanusriutilaanik killuqsautim. Tilliñ qiniqtitağigaa killuum pigiillapiaqtilaaña.

Anuyaktuiñaliq Killuqsautmik

14 Ilisimagikput maligutaksram agaayyut-miqnisaulha, aglaan uvaña animaruña kanigruaqtapaqluñña. Killuum añalatağigañña tigutaanupmatun.

15 Kaniqsitlaitchiga surağaliga. Piñgitchitka nakuuruat pisukkatka, aasriiñ surağaqñña pigiitchuanik uumigikkamnik.

16 Aasrii atuğupkich atuğungisatka uumigiplugich, anigiga maligutaksram nakuutilaaña.

17 Nutauruam iñuutchima pipkangitchai tamatkua uumigikkatka. Aglaan ilitqusrigruagma ilumni pipkagağigai.

18 Ii, ilisimagiga ilitqusriğruaq ilumni nakuungisilaan̄a, atakkii kanjigruaqtaqaqlūn̄a uvamni. Suragağukkaluağiga nakuuruaq aglaan surağalguitchiga.

19 Atungitchağigiga nakuuruaq atuğukkağa aas-riiñ atuqlugu pigiitchuaq atuğungisağa.

20 Taatnaqlugu atuğuuniğupkich atuğungisatka, nutaauruam iñuutchima atuqtinğitchai tamatkua, aglaan ilitqusriğruam ilumni atuqtitağigaan̄a tamatkuniñ̄a pigiitchuanik.

21 Taatnaqlugu ilitchuğigiga taamna ilumutuuliq, surağaqsaqama nakuuruamik pigiitchuam nayugağigaan̄a.

22 Uvva uummatimni quviasruutigigaluagağa Agaayyutim maligutaksrañ̄a,

23 aglaan qiniğiga atla maligutaksraq anjalatchiruaq timimnik. Timima maligutaksrañ̄an anuyakkaa akilliqluğugu maligutaksraq isrummatimni. Taamna atla maligutaksraq anjalatchiruaq timimnik killuum maligutaksrağigaa, taavrumaasrii anjalatchiruam tigutaagiliutiplūn̄a.

24 Ihuilliugnağniaqpat! Iñukniaq uvañ̄ni! Kia annautigisivañ̄a taavrumakñ̄a timimiñ̄ tikiutriru-amiñ̄ tuqułimun?

25 Agaayyutim annautigisigaan̄a. Quyagiga ilaa anniqsuğluqmañ̄a uumuuna Jesus Christ atannaptigun! Tarraasriiñ̄ isrumamni kamagisukkiga Agaayyutim maligutaksrañ̄a, aglaan ilitqusriğruağma tigutaagipkağaan̄a maligutaksrañ̄anun killuum.

Aḡalatillutin Irrutchikun

¹ Tarraami pakma, Agaayyutim tuqqutak-sraḡutqikkumiñaitchai tamatkua ataus-rinḡuqatauruat Christ Jesus-mun.

² Takku maligutaksraḡan Irrutchim tikiutriruam iñuuhigmik Christ Jesus-kun patchisaigaaḡa maligutaksramiñ tikiutriruamiñ killuḡmik sulituguḡmik.

³ Agaayyun savaktuḡ maligutaksram savaaḡilguisaḡanik. Maligutaksraq iñuk nalaunḡasripchatlaitchaa Agaayyutmi sukununniñ, takku killiqiugaqtuauḡupluni kamagitlaitchaa maligutaksraq. Agaayyutim tuyuḡigaa igñigikkani nunamun timiqaglugu iñuutquplugu uvaptiktun sulitakiñiitigtiquplugu killuḡsautmun. Taavrumuunaasriñ Agaayyutim piyaqqutaksraḡuḡniḡaa killuḡsaun aḡalatchiruaḡ killukun pisuḡruaptiknik.

⁴ Agaayyutim kamaksritlasripkaḡaatigut nalaunḡaplutiḡ atuqukkaḡatnik maligutaksram. Pakma iñuuniaqtugut malinḡiqḡugu kaḡiḡruaḡput aglaan malikḡugu Irrusriḡ.

⁵ Tamatkua aḡalatittuat irrusriḡruamun iñuusruurut quyaliñiaḡḡugu irrusriḡruaḡ. Aglaan tamatkua aḡalatittuat Iḡqitchuamun Irrutchimun iñuusruurut quyaliñiaḡḡugu Iḡqitchuaḡ Irrusriḡ.

⁶ Iñuum isrummataa aḡalatmagu irrusriḡruaḡan ittaqtuḡ tuḡuḡiq, aglaan isrummataa aḡalatmagu Iḡqitchuam Irrutchim ittaqtuḡ iñuuhiq sulituguñiñiaḡ.

⁷ Taamna ilumutuuruḡ takku iñuum isrummataa aḡalatpagu ilitqusriḡruaḡan akitñaqsimaaḡaa

Agaayyun. Taamna tupiksrisingitchuq Agaayyutim maligutaksranjanik; takku tupiksrilguitluni.

⁸ Tamatkua iñuich anjalatittuat kanigruagmiknun quyalilguitchaat Agaayyun.

⁹ Aglaan ilipsi analangitchaasri kanigruaqtapsi. Anjalatkaasri Ipqitchuam Irrutchim, ilumun taamna Irrusriaña Agaayyutim inniqpan ilipsitñi. Aglaan kiña iñuk piqangitpan Irrusrianik Christ-ñum pigingitchaa Christ-ñum.

¹⁰ Killuqsautim timigikkasi tuqunapkağai, aglaan Christ itpan ilipsitñi Ipqitchuam Irrutchim qaitchigaasri iñuuhigmik takku Christ-ñum nalaunnasripkaqusri Agaayyutmi.

¹¹ Agaayyutim Ipqitchuag Irrusria anitqiksitchiruaq Jesus-mik tuqunaruaniñ iñuukpan ilipsitñi, taavruma Ipqitchuam Irrutchim iñuuruam ilipsitñi qaitkisipmigaa iñuuliq timipsitñun tuqusragumaruanun.

¹² Taatnaqhuta aniqatiumaan, anjalatitnata kanigruaqtamun. Iñuuniaqtuksraungitichugut tumigitqukkanagun killuqsautim.

¹³ Iñuuniagupsi kanigruapsigun tuquniaqtusri. Aglaan Ipqitchuam Irrutchim ikayuqtitchupsi nutqautitlasrilugu killiqiqisi tarra iñuuniaqtusri.

¹⁴ Ililgaağillapiagai Agaayyutim tamatkua sivulliuqtittuat Ipqitchuamun Irrutchimun.

¹⁵ Ipqitchuam Irrutchim akuqtukkaqput irrusriğingitchaa tigutaaqsiuħum iqsilħumlu. Ipqitchuam Irrutchim pigikkapta ililgaağiliutipchagaatigut Agaayyutmun. Taavrumuuna Ipqitchuakun Irrutchikun niplitlasrirugut, “Abba, Aapaan.”

16 Taavruma Ippqitchuam Irrutchim ilitchuḡipkaḡaatigut nalupqinaiqḡugu Agaayyutmun ililgaagitilaaptiknik.

17 Agaayyutim ililgaḡiniqpatigut tarra akuqtuigisirugut ikayuusrianik piksirrutaiñik uvaptiknun. Akuqtuigisirugut tamatkuniḡa Agaayyutmiñ piqatigilugu Christ. Aglaan nagliksaatkuksraurugut atriḡugu Christ nagliksaalha. Taatnaqqaḡuta piññaaktaaqḡisirugut kamanautmik atriḡugu Christ.

Sivunnaptikni Ittuaq Kamanaun

18 Uvva pakma nagliksaatqsiurugut. Aglaan nagliksaaiqput pakma atriḡaḡumiñaitchuq ilaan kamanautaanun sagviḡñiakkananun uvaptiknun.

19 Iluqani Agaayyutim iñiqtaḡa utaqḡitlaillapiagataqtuq Agaayyutim sagviñiksrananik kisut qitunḡaḡipiaqtilaanitñik.

20 Suapayaaq Agaayyutim iñiqtaḡa piunḡiqsaḡumaruq, pisuḡiḡingisaḡmigun aglaan Agaayyutim sivunniutaagun. Aglaansuli niḡiugaq ittuq:

21 Iluqani Agaayyutim iñiqtaḡa analangḡiḡñaḡaa piunḡiqsitchiraḡaqtuam, aglaan piqatauyumiñaqsilugu kamanaqtuamun patchisaiñiḡmun piqatigilugich Agaayyutim ililgaanji.

22 Iisimagikput iluqaisa qanusripayaat Agaayyutim iñiqtaḡiñ utaqḡiḡhat uvuḡanunaglaan iluilliugaluḡaḡmiḡ, atriḡugu aḡnaq aulliyautikmatun.

23 Kisimiñhiñaunḡitchuat tamatkua iñiqtat utaqḡirut aglaan utaqḡipmiuguttuuq iluilliugaluḡaḡapta irrutchiptigun. Agaayyutim

aatchuġaatigut Ipqitchuamik Irrutchimik
nalupqinaigutauplugu. Aasriiñ utaqqigikput
Agaayyutmun qitungaġiliutipiaqtilaaksraqput.
Utaqqigikput timigikkapta simmikkauliksrana.

24 Taamna niġiugisaġikput anniqsukkau'apta.
Qiñianiksimaniguptigu taqqikkaqput taamna
niġiugauyumiñaiññayaqtuq. Iñuich niġiutlaitchut
qanutchimik pigiliutianikkaġmiknik.

25 Aglaan niġiugaqaqtugutsuli qanutchimik-
taimma piññaktaġianingisaptiknik, utaqqigikput
anuqsrusripluta aasriiñ kimmutigillapiaqlugu.

26 Ipqitchuam Irrutchim ikayuqsimaagaaatigut
pilguirrutiptigun. Takku nalurugut qanuq
agaayuliksraptiknik; aglaan Ipqitchuam
Irrutchim inmiñik uqautigipluta Agaayyutmun
qiniqqaluktualigataqhuni uqautigilguisaptigun.

27 Agaayyutim qiñiġaġigai iñuich uummatinich.
Iļisimagaa isrummataa Ipqitchuam Irrutchim,
takku Ipqitchuaq Irrusriq uqapsaagutripluni
Agaayyutmun piqutigiplugich inugikkani
tuvraqługu pisulha.

28 Iļisimagikput, supayaatigun Agaayyutim
savaqatigiraġigai nakuuliksranaatnun piqpaksriruat
inmiñik, tamatkua ilaan tuqlukkani tuvraqługu
sivunniutigikkani.

29 Agaayyutim iļisimanigai tamatkua tuqlukkani
iñiqsigaluaqani nunamik. Piksraqtaaginigai
atriqaquplugich iġñiġmisun. Taavrumuuna Jesus
sivulligugniqsuq akunġatni iñugiaktuat aniqatigiich.

30 Taatnaqlugich Agaayyutim piksraqtaagikkani
tuqlugniġai, aasriiñ tamatkua tuqlukkani
nalaunġasripkaġai inmiñi. Tamatkua

nalaunn̄asripkakkani in̄miñi piqatigigisigai kamanautmiñi.

Agaayyutim Piqpaksriḥa Christ Jesus-kun

³¹ Tamatkua taatniinniḡmata, sumik nipliḡisitl̄avisa taavrumuuna? Agaayyutim nayuḡpatigut kia-unniñ akill̄il̄iqsuḡumiñaitchaatigut.

³² Agaayyutim qaitl̄ugu iḡñi nagliksaaḡtitkaa piqutigipluta. Taatnaḡhuni Agaayyutim il̄umun qaitchigisigaatigut supayaamik akiil̄aaḡlugu.

³³ Kiami patchisigigisivagich iñui Agaayyutim piksraḡtaaḡikkañi? Agaayyutim kisimi nalaunn̄asripkaḡsimagai.

³⁴ Kiña nipliḡisiva Agaayyutim iñui tuḡḡutak-sraḡuḡnilugich? Kiñaunniñ nipliḡumiñaitchuḡ! Takku Christ Jesus tuḡḡutigai, aasriñ an̄itḡksuḡ tuḡuḡmiñiñ. Pakma Agaayyutim taliḡḡpian tun̄aaniñ uḡapsaaḡutigaatigut ilaanun.

³⁵ Qanutchim piiḡsitkisivatigut piqpaksriḥaniñ Christ-ḡum? Sakiḡnam naaga ihuill̄iuḡhum naagaḡaa nagliksaaḡhum naaga kakkaaḡsiuḡhum naaga atnuḡaan̄ill̄iuḡhum naaga navianniḡhum naagaḡaa tuḡuḡhum?

³⁶ Aglausimaruḡ Agaayyutim makpiḡaan̄iñi, “Piqutigiplusri tuḡḡutaurugut ataramik.

Iñuich an̄allaḡhukkaatigut ipnaisun tuḡḡutak-sratun.”

Psalm

44:22

³⁷ Qañaa! Iluḡaisigun tamatkunuuna sakiḡniḡutiptigun Agaayyutim akimapkaḡaatigut piḡḡagirigikkapta.

³⁸⁻³⁹ Ii, nalupḡiginḡitchiga sumun piiḡsitchumiñaisilaaḡput piḡḡaktan̄aniñ Agaayyutim. Tuḡuḡhum unniñ iñuḡhum unniñ israḡulḡich

unniñ tuungaich unniñ sut pakma ittuat unniñ tikisaksrat unniñ sanjich unniñ sut ittuat quliptikniḷu atiptikniḷu naagaqaa sumunniñ iluqaani nunami piiqsitchumiñaitchaatigut Agaayyutim piqpaksrilhaniñ ittuamiñ Christ Jesus-mi atannaptikni.

9

Agaayyunlu Iñuksraqtaañḷu

¹ Atausriñjuqataupluna Christ-mun suli anjalatiqaqluna Ipqitchuamun Irrutchimun nalupqigingitchiga qaugrimmaagiutillautamni uqaliga ilumutuuruamik. Saglungitchuna itna uqaqama,

² Ihuilliullapiaqatuna suli alianniullapiaqatuna piqutigiplugich Jew-ḡuruat.

³ Uvvatuq ikayutlalagich Jew-ḡuruat aniqatitka iñuqatitka. Uvvatuq anasriñjuqsakkaulana piiḡlunaunniñ Christ-miñ ikayuḡumiñagupkich anniqsuliksratnun.

⁴ Israel-aagmiut iñugigai Agaayyutim piksraqtaagiplugich. Ilaan tiguaginigai piqatlasriplugich kamanautmiñik. Ilaan qaiññigaa ilinjitñun sivunniugutni suli maliḡutaksrana [Moses-kun] suli agaayumaagvik suli akiqsruutniḷu.

⁵ Qitunḡagigaich kamanatquaat sivullipta, aasriñ ilinjitñiñ Christ animaruq Agaayyutaupluni. Quyanatquq qanavak! Taatnatuquvva.

⁶ Itnautigingitchiga Agaayyutmun atunḡiññilugich akiqsruutigikkañi ilinjitñun. Atakkii kiñuviañich Israel-ḡum ilañich Israel-aagmiupianḡitchut.

⁷ Suli ilañiñhiñaq Abraham-ñum kiñuviani ilumun ililgaagigai. Aglaan Agaayyun nipliqsuq Abraham-mun, “Kiñuviaksratin akiqsruutigikkatka itkisirut Isaac-miñ.”

⁸ Itna ittuq, iluqaisa Abraham-ñum kiñuviani Agaayyutim ilumun ililgaagingitchai, aglaan kisisa tamatkua ililgaagiliutikkani Agaayyutim animaruat akiqsruutaagun Abraham-mun.

⁹ Agaayyutim akiqsruğniğaa Abraham itna, “Nalauullugu piviksraq utigisiruñja aasrii Sarah igñiqağisiruq.”

¹⁰ Taamnañhiñaungitchuq. Rebecca-m malğik igñak aapaqaqtuk sivulliaptiknik Isaac-mik.

¹¹⁻¹² Aglaan malğuk igñak anigaluaqnagik Agaayyutim uqautigaa Rebecca, “Aapiyanan savautigisigaa nukatchiani.” Agaayyun nipliğniqsuq taavrumiña nukatpiagruk savaaqagaluaqnagik nakuuruamik unniñ pigiitchuamiglu. Taavrumuuna ilitchuğigikput, Agaayyutim piksraqtaaginigaa atausriq sivunniutigikkağmigun pisuhigikkağmigunlu. Piksraqtaagiymuñaitchaa iñuk savaaqalħagun.

¹³ Agaayyutim uqalħa itniinniqsuq, “Piksraqtaagigiga Jacob aglaan piksraqtaagingitlugu Esau.”

¹⁴ Qanuğmi nipliğisivisa taavrumuuna? Agaayyun nalaunñaitpa? Taatniingitchuq!

¹⁵ Agaayyutim Moses nipliutigaa, “Qiñiqtitkisigiga ihuaqqutriğiga kisumun ihuaqqutisrukkamnun.

Qiñiqtitkisigiga ilunñuksriğiga kisumun ilunñugisrukkamnun.” *Exodus 33:19*

¹⁶ Taatnağumi Agaayyun piksraqtaaqagñiangitchuq iñuich pisuhigikkañatigun unniñ savautigis-

rukkanatigun. Aglaan piksraqtaaqagisuruq ilunnuksriiġimigun.

17 Agaayyutim Uqalhan nipliutinigaa atanga Egypt-um, “Ataniguqtikkipiñ qiniqtitchuklugu sanġigikkaga ilipkun. Taavrumuuna atiga uqautaugisuruq iluqaani nunami.”

18 Taatnaqhuni Agaayyutim qiniqtittagigaa ilunnuksriiġi kimupayaaq qiniqtitchukamiun. Suli pitchigiilqisitkai iñuich pitchigiilqisitchukkani.

*Piksraqtaagikkauruni
Ilunnuksriiġhagun*

Agaayyutim

19 Uvva nallipsi apiqsruġisigaanja, “Agaayyutim analatpatigut suvaatami killuutiqaġnivatigut? Kia akilliilqisugisivaun pisulha?”

20 Apiqsruqnak taatna. Ilvich iñulhiñaurutin. Iñulhiñam apiqsruqtaksraġingitchaa Agaayyun. Taatnatuntuuq iñuum iñiqtanjan uqautitlitchaa, “Suvaata piluqpiña taatna?”

21 Utkutchiri savaaqtuq qikumik piluñauruq qanutchipayaamik pisukkumi. Taavrumakña qikumiñ utkusriiñauruq atautchimik piñnaqutigilhiñaglugu aasriiñ ilaqataa suaqluqagvigiplugu. 22 Agaayyun nalaunnaraqtuq suraġapayaalġimigun. Ilañitñun iñuich ilaan qiniqtitchukkaa qinnautni [killuqsautikun] suli sanġiñi. Qiniqqautnaqsigaluaqtitlugich piyaqqutaksraġuqhutin anuqsrutinigai tamatkua iñuich.

23 Atlat iñuich ilunnuġisrukkani ilaan anuqsrutinigai ilitchuġitquplugu uktuġnaġumiñaitchuaq kamanautni. Tamatkua iñuich itqanaiyautinigai piqaquplugich kamanautmiñik.

24 Aasriiñ ilagigaatigut taapkua. Agaayyutim tuqlungitchaatigut Jew-ñuruaniñ aglaan piksraq-taagigaatigut Jew-ñungitchuaniñ,

25 tuvraqługu nipliutaa Hosea-m itna,
 “Nipligisiruᅇa, Iñugigipsi taapkunuᅇa atchiqsimagaluakkaᅇmiñun Iñuningitchipsi.
 Aasriiñ qiñiqtitkisigiga piqpaktaᅇa tamatkunuᅇa piqpagingisamnun.” *Hosea 2:23*

26 Hosea-msuli nipliutigigaa,
 “Iñuningitchipsi, aglaan kiñuvaatigun atchikkaugisirut itna,
 Ililgaanᅇi iñuuruam Agaayyutim.” *Hosea 2:1*

27 Suli Isaiah-m uqautiginigai Israel-aagmiut,
 “Iñugiallapiaqtut iñugikkaᅇi Israel-ñum.
 Atriqaqttut qavianᅇisun taᅇium siñaani.
 Aglaan iñugiakitchuat anniqsukkaugisiñiqsut.
Isaiah 10:22, 23

28 Atanguruam qilamik anasriññuqsagisigai iñui nunam.” *Isaiah 28:22*

29 Tuvraqługu Isaiah-m nipliutaa,
 “Atangum Sanᅇipayaaqaqtuam iñugiakitchuat sivulli-avut iñuupkanᅇitpagich
 iluqapta piyaqqukkaunayaqtugut Sodom-tun sulī Gomorrah-tun.” *Isaiah 1:9*

Israel-aagmiutlu Tusraayugaallautaᅇlu

30 Qanuᅇmi nipligisiñiqpisa? Itniinniqsuq, Jew-ñungitchuat nalaunᅇasriñiurangiññitchuat Agaayyutmi, nalaunᅇasripkaᅇniqsut ukpiqs-riñhiñaqaminᅇ.

31 Israel-aagmiut maligutlugich maligutaksraq Moses-ñum aglakkaᅇa nalaunᅇasriñiaᅇniqsuq

Agaayyutmi taavrumuuna, aglaan
nalaunnasriñgiññiqsuq.

³² Suvaatatai? Tunñangitlutin Agaayyutmun
ukpiqsriñgimiktigun, aglaan nalaunnasriñgiññiqsut
tamatkunuuna savaagikkaḡmiktigun. Ukpiqs-
riñgitñamin atriginigaiç iñuich putukkitqataqtuat
putukkisautmun.

³³ Agaayyutim Uqalḡa aglaksimalḡhatun,
“Iligisigiga Zion-mun iyagak iñuich putukkisautik-
sraḡat.

Taamna iyagak paallaktitchiñiaqtuq.
Kiña taimña tunḡaruaq Christ-mun, iyagaktun
ittuamun,
qapiqpaḡayumiñaitchuq.” *Isaiah 8:14; 28:16*

10

¹ Aniqatiumaan, uummatimniñ
kipigniugutigigiga iluqatin Jew-ḡuruat anniqsuqu-
plugich. Taamna iniqsruutigigiga Agaayyutmun.

² Nipliutigigaluagitka piliqillapiaqhutin
maligualḡhat Jew-ḡuruat Agaayyutmik, aglaan
ilisimangitchaat nalaullugu tumiksraq.

³ Ilisimangitlutin Agaayyutmun iñuich
nalaunnasripçagūutilaḡatnik ukpiqsriñgimiktigun,
inḡmiknik nalaunnasriñiallanḡniqsut pisuñgimiktigun,
ilinisa qaitchisungitlutin inḡmiknik Agaayyutmun.
[Taatnaqhutin nalaunnasritlaiññiqsut.]

⁴ Christ kinilirvigigaa maligutaksram,
aasriiñ kiñapayaaq ukpiqsriruaq
nalaunnasripkakkauyumuūq Agaayyutmi.

⁵ Kisupayaaq nalaunnasripkaḡukkumi
Agaayyutmi tupiksriñgimigun Agaayyutim
maligutaksraḡanik, itqagiliun Moses-ḡum aglaaḡa,

“Iñuk tupiksrihuaq maligutaksrapayaam tillisaiñik iñuugisiruaq taapkunuuna.”

⁶ Aglaan uqałhum nipliutiginiġaa nalaunnasripkakkauġiq ukpiqsriñikun itnailiḷugu. “Isrumaniaqnak, Kiña mayuġisiva qilañmun (ami atqautityaġlugu Christ)?

⁷ Suli nipliġñiaqnak, Kiña atqaġisiva samuña natqitchuamun añaġnimun (ami mayuutityaġlugu Christ tuqunaruaniñ)?

⁸ Itnauvva nipliqsimaruq, Agaayyutim uqałhan qalligaatin, ittut qaniqni suli uummatipni.” Taamnatarra ilisauttun quliaqtuaġikkaqput.

⁹ Ilvich qannapkun nalupqinaiglugu uqaġupku, “Jesus atanguruq,” suli ukpiġigupku uummatipni Agaayyutmun añitqiksilha Jesus tuqulhaniñ, ilvich annakisirutin.

¹⁰ Ukpiqsrigupta uummatiptikniñ nalaunnasripchaqtugut Agaayyutmi. Taatnaqhuta uqaqallaptigun Jesus-mik ukpiġiplugu anniq-sukkaaurugut.

¹¹ Agaayyutim uqałha itnaġniqsuq, “Kiñapayaaq ukpiqsriḷuni tunjaruaq ilaanun qapiqpanayumiñaitchuq.”

¹² Agaayyutim Uqałhan taputigaa “Kiñapayaaq,” takku atlakaagiiñġiñiqsuk Jew-ñuruaglu Jew-ñunġitchuaġlu. Taamna ataniq ataniġigaat iluqatin aasriiñ qaitchiḷuni iñugiaktuanik ikayuutinik iluqaitñun tunjaruanun inmiñun.

¹³ Agaayyutim uqałha itnaqhuni, “Atangum anniqsuġisigaa kiñapayaaq tuqłuqtuaq anniqsuqu-pluni.”

¹⁴ Qanuġutin tuqłuġaġisivat ilaanun ukpiġingisaġmiknun? Suli qanuġutin ukpiqsrigi-

sivat ilaanik tusraamaisaġmiknik? Suli qanuq tusraagisivat quliaqtuaġtaitchuminj.

¹⁵ Qanuġutinj quliaqtuaġisivat tuyuġingitpatinj? Aglausimaruq itna, “Qanutun quvianaqtigiva quliaqtuaqtit agġiutripmata tusraayugaallautamik.”

¹⁶ Aglaan iluqaġminj akuqtunġitchaat tusraayugaallataq. Isaiah nipliġsimaniġsuq, “Ataniiq, kisut ukpiġsriqivat uqauttutigikkaptiknik?”

¹⁷ Taatnamik iñuich ukpiġsriġisut tusraa'amitruj tusraayugaallataq. Suli iñuich tusraagaat kia quliaqtuaġipmagu uqaġiq Christ-kun.

¹⁸ Aglaan apiġsruqtuġa, tusraanġiññiqpat tusraayugaallautamik? Iļumun ilinġisa tusraagaat. Agaayyutim uqaġha itniittuq,

“Uqaġiq siaminniġsuq iluqaanun nunamun.

Iñuich quliaqtuaġaqtut nanipayaaq.” *Psalm*

19:4

¹⁹ Apiġsruġitchuġa, Israel-aagmiut kañiġsiñġiññiqpat? Ii, kañiġsirut. Sivulliupluni Moses uqaqtuq Agaayyun uqaġnipluġu itna,

“Uvaġa iñuksraġtaaġingisapkun siqñaliġsitkisigipsi.

Uvaġa kañiġsimaitchuatigun uumitchaktitkisigipsi.” *Deuteronomy*

32:21

²⁰ Tuglilililūġu, Agaayyun nipliġñiġsuq Isaiah-kun taluġsrautaiġsitlūġu,

“Paqitkaatġa tamatkua apiġsruqtanġitchuat ikayuqulutinj.

Sagviġsuġa tamatkunuġa pakaaqanġitchuanun uvamnik.” *Isaiah 65:1*

²¹ Aglaan Agaayyutim Israel-aagmiut uqautiginigai Isaiah-kun itnaqġuni,

“Uvlupayaaqman piłhiñaanuruña akuqtuğuqługich
tamatkua iñuich
tupiktaitłutin paaqsaanaruat uvamnik.” *Isa-
iah 65:2*

11

*Agaayyutim
Iñuksraqtaanjitñun*

Qinñiqtitkaa

Iłunjuksriłi

¹ Apiqsrulgitchuņa. Agaayyutim ayaņniqpagitmi iñugikkani? Qaņa! Uvaņa Israel-aagmiuņuruņa. Uvaņa kiñuviağigaaņa Abraham-ņum, ilagigaatņa sivulliaqaqtuat Benjamin-mik.

² Agaayyutim ayaksimaitchai Israel-aagmiut piksraqtaagikkani inilğaan. Iłisimagiksi uqalħa Agaayyutim Elijah-kun, qanuq ilaan iniqsrulħa Agaayyutmun akitñaqługich iñugikkani Israel. Elijah nipliqsuq,

³ “Ilinisa tuqulğatağaiçh sivuniksriqiritin, suli siqumitługich tunillağviich. Uvaņa kisima sivuniksriqiriniñ kisiņņuqtuņa. Pakmaasriiñ tuqunni-agaqsiqmigaatņa.”

⁴ Aglaan qanuq kiuniqpauņ Elijah? Agaayyutim nipliutiniğaa, “Kisiņņungitchutin. Piqaqtuņa 7,000 iñuņnik Israel-mi putqatangitchuanik atrinanon Baal-ņum.” ⁵ Pakma taatniitmiuq. Iñugiakkitchuanik Israel-aagmiuqaqmiuq Agaayyutim piksraqtaanjiñik ihuaqqutriğimigun.

⁶ Tarraami, anniqsukkaupmata Agaayyutim ihuaqquataagun anniqsukkaungitchut savaaqaligmiktigun. Anniqsukkaułhiñauniqpata savaagmiktigun tarra anniqsugiaq Agaayyutim ihuaqquataagun ilumun suungiññayaqtuq.

⁷ Taamna taatna atuummiñiqsuq, Israel-aagmiut piññaaktaagingiññaagaat pakaagikkaqtin. Aglaan Agaayyutim piksraqtaagikkañiñ piññaaktaagingiññaagaat [ilaan nalaunnasripchaqamigich inmiñi]. Atlataasrii siqquqsipkağniğaiç uummatitin suli naalağniñğiqhutin Agaayyutmik.

⁸ Aglausimaruq Agaayyutim uqałhani itna, “Agaayyutim isrumalguilqisinnigai aasrii kañiqsitłaiqhutin. Taatnaqhutin qinıtłaiğniqsut irimiktigun suli tusraatłaiqhutin siutmiktigun.

Taamna atuummiñiqsuq uvluvanunaglaan.”
Deuteronomy 29:4; Isaiah 29:10

⁹ David-tuuq nipliğniqsuq,

“Niğiqpağmikni napitaulutin naniqtıllich.
Paasraaqtıllutin anasriññuqsakkaulich.

¹⁰ Irigikkañich taaqsılutin qinıtłaiğlich.

Tunugikkañich pilguilğlich sakuuğmikniñ.”
Psalms 69:22, 23

¹¹ Apiqsrulgitchuna, Jew-ñuruat ayakmatrun Christ, Agaayyutim taavrumuuna piyaqquqtinniqpagich? Qañaa! Aglaan navguilhata tikiutipkağniğaa anniqsuğiaq Jew-ñungitchuanun. Taamna atuummiñiqsuq Jew-ñuruat siqñaliquplugich.

¹² Tarra Jew-ñuruat navguilhata tikiutipkağniğaa ikayuusriaksraq nunam inuiñun suli Jew-ñuruat ayailhata Christ-mik tikiutiplugu anniqsuğiaq Jew-ñungitchuanun. Maatnatarra qanutun nakuutluktigigisiva ikayuusriaksraq taimanigun iluqaisa Jew-ñuruat taputraukpata ilinıtñi Agaayyutim piksraqtaagikkañiñi.

*Agaayyutim Qiñiqtitkaa Ilunñuksriñli Jew-
ñunğitchuanun*

¹³ Pakma uqaqtuñña ilipsitñun Jew-
ñunğitchuanun. Uqqiraqtigigaña Jesus-ñum Jew-
ñunğitchuanun, aasrii savautriñlamni savaktuñña
pisuqtılaaqñña.

¹⁴ Niğiugaqaqtuñña iñugikkatka siqñaliquplugich.
Taavrumuunaasriiñ ikayuğayaqpallukkitka
anniqsuliksrañatnun.

¹⁵ Jew-ñuruat tunutmatruñ Agaayyun, ilaa
ilauraaniktuq atlanik iñunñik. Aasriiñ sua itkisiva
tamanigu Agaayyutim akuqtuqpagich Jew-
ñuruat? Taapkua iñugiliutitqikkisigai Agaayyutim,
iñuktitun añitqikkauratitun tuqunaruaniñ.

¹⁶ Sivulliq qaqqiaksraq qaisauniqpan
Agaayyutmun, tarra iluqani qaqqiaq
ipqikkauruq. Suli kañigikkañi napaaqtum
ipqitpata, taatnatuntuuq akiğugikkañi napaaqtum
ipqitmiut.

¹⁷ Iñañich akiqqut napaaqtuğiksuamiñ
piiyakkaurut aasrii akiğua atlakkam napaaqtum
iliplugu sivulligmun napaaqtumun. Ilipsi Jew-
ñunğitchuani atlakkaqtatun akiqqutun ittusri.
Pakmaasriiñ sayaqaaqsirusri iñuupmiplusri
sivulligmiñ napaaqtumiñ atriqaqtuamiñ
taapkunanitun Jew-ñuruatitun.

¹⁸ Taatnaqhusri uqaviksuksraunğitchusri
tamatkunuuna akiqqutigun piyaqtautigun.
Uqaviutiksraitqusri. Suvaata? Ilipsi
iñuupkanğitchiksi kañia napaaqtum, aglaan kañian
uumapkağasri.

¹⁹ Nipliñiññanisuknaqtusri, “Akiqqut piiyakkau-
rut ilaliutitlasripluta napaaqtuanun.”

20 Taamna ilumutuuruq. Aglaan akiqqut pi-iyakkaurut Jew-ḡnuruat ukpiqsriḡiḡhatigun. Taatnaqhusri ilaliutirusri napaaqtumi takku ukpiqs-riplusri. Tarra kamasraaqasri aglaan taluqs-risitchi.

21 Agaayyutim napaaqtum akiqqui itingiiḡiḡpagich nagguvatni, ilaan kipiviaqmi-gaasri Jew-ḡnungitchuasrii.

22 Taatnaqhusri ilitchuḡigiksi Agaayyutim iluaqqutriḡhalu taluqnaḡhalu. Agaayyutim anasriḡiḡnuqsagaḡigai tamatkua maligutchiḡitchuat iḡmiḡnik. Aglaan iluaqqutigaasri iḡuuniaqtuiḡnaqapsi iluaqqutaagun. Taatnangisuaḡupsi kipikkaugisip-miusri napaaqtumiḡ.

23 Jew-ḡnuruat ukpiqsritqiaqsikpata Agaayyutmik akuqtutqikkisigai. Agaayyutim pitḡallapiaqhuni iliiḡhiḡnaugai kiḡnumun inaatnun.

24 Ilipsi Jew-ḡnungitchuani atriqaqtusri akiqqumik kipikkauruamik atlakkamiḡ napaaqtumiḡ ilaliutiplusriasrii napaaqtullau-tamun, uvva taamna akiguunḡitchaluaqtuaq napaaqtullautami. Jew-ḡnuruat atriqaqtut akiqqumik nausuuruamik napaaqtullautami, aasriiḡ Agaayyutim nalupqinaigḡlugu ilitqikkisigai napaaqtunḡatnun.

Agaayyutim Qiḡiḡtitkaa Iḡunḡuksriḡi Iluqaitḡun Iḡunḡun

25 Aniqatiumaan, kaniqsitqugipsi uumiḡa nalunaqhuni ilumutuuruamik, kamasraaḡunḡitlusri isrumatunilusri. Ilumutuuruuq una: ilaḡhiḡnaḡich Israel-aagmiut tikkanḡasrigaluaqtut. Aglaan taamna simmiḡiḡiaqtuq iluqatiḡ piksraqtaanḡnuruat Jew-ḡnungitchuat utlautikpata Agaayyutmun.

26 Taimanigun iluqatin Israel-aagmiut anniq-sugisirut. Aglausimaruq Agaayyutim uqalhani, “Anniqsuqti aggigisiruq Zion-miñ.

Piigisigaa iluqaan agaayyutaiñiq kiñuvianñiñ Jacob-ñum.

27 Tarra piigupkich killuqsautinich tanjigñaigiga sivunniugutiga taipkununa iñunñun.” *Isaiah 59:20, 21; 27:9; Jeremiah 31:33, 34*

28 Jew-ñuruat ayanñigaat akuqtungitlugu tusraayugaallataq. Taatnaqhutin ak-itñaqtuliññaat Agaayyun piqutigiplusri. Aglaan Jew-ñuruat Agaayyutim iñugigai piksraqtaagiplugich. Piqpagigai piqutigiplugu aqiqsruutni sivullianñitñun [Abraham-munlu, Isaac-munlu, suli Jacob-mun].

29 Agaayyutim isrummitqitlaitchuq iñuktigun tuqlukkağmigun suli aatchuutigun qaisağmigun ilinñitñun.

30 İlaatniimma ilipsi Jew-ñungitchuani ayakkaqsi tupigisrungitlugu Agaayyun, aglaan pakma akuqtuirusri ilunñuksriñiğmik taapkua iñuich tupiksriñiğhatigun.

31 Taatnatuntuuq pakma Jew-ñuruat tupiksriñiğitchut Agaayyutmik. Atriplugu Agaayyutim nagliksriñha ilipsitñik, ilinñitñik nagligigisipmikai.

32 Takku Agaayyutim ilisimagai iluqaisa iñuich tupiksrisunğisilaanatu pitchigiñhatlu. Piqutigiplugich ilaan qinñiqitichukkaa ilunñuksriñi iluqaitñun.

Quyyan illi Agaayyutmun

- 33 Ii, Agaayyutim umialgutai uuk-tuḡnaḡumiñaitchut.
Puḡiutaalu kañiqsimathalu isruiitchuḡ.
Kia-unniñ iñuum kañiqsipchaḡumiñaitchai
Agaayyutim sivunniutai.
Unniñ kañiqsiyumiñaitchaa tumaa.
- 34 “Kia iḡsimavaun isrummataa Atangum?
Kia qaitchiñiñauvaun alḡaqsruutmik?” *Isaiah*
40:13
- 35 “Kia-unniñ qaitchimaitchaa Agaayyun
qanutchimik utiqtitaksrañanik Agaayyut-
mun.” *Job*
41:11
- 36 Ii, Agaayyutim iñiqtaḡigaa suapayaaḡ.
Suli suapayaaḡ ittuiñḡaḡtuḡ, ilaagun suli
ilaanun.
Kamanaun illi Agaayyutmun qañavak taimuḡa.
Taatnatuḡ.

12

Qaiḡlusri Agaayyutmun

¹ Taatnaḡhusri, aniqatiumaan, Agaayyutim
qñiqtinñanikmatigut iḡunñuksriñiḡmiñnik inḡiqsruaḡipsi
timigikkasri iñuuruañulugich tuniḡḡautigitquplugich
ilaanun, ipqilluni suli quyaqnaḡuni ilaani.
Taamnatarra savautriñiksraqsi ittuḡ Agaayyu-
tikuḡaḡiakun.

² Atrinusuḡnaḡasri iñuiñun marruma
nunam, aglaan simmiqsillusri nutaḡtil-
lusri isrummatigikkasri. Taatnaḡupsi
kañiqsitlasriñiaḡiksi Agaayyutim pisulha ilipsigun.
Suli iḡsimatlasriñiaḡiksi nakuuruḡaḡ, quyaqnaḡtuḡaḡ
Agaayyutmi suli nalaunḡaruḡaḡ.

³ Agaayyutim ihuaqquutaagun nipliutiksraqaqtuᵇa kisupayaamun akunnapsitñi. Isrumaniaqnak nakuuvagillutin ilipni. Qiñiqtuksraurutin ilipnun qanuq itilaapiaqnik. Isrummatigiun qanutun ukpiqsriᵇiᵇaqtılaan aatchuusriaᵇgikkan Agaayyutmiñ.

⁴ Atausriukattaaghuta timiqaqtugut aasriiñ taamna timi iñugiaktuamik sulliñiᵇaᵇhuni. Tamatkua timim sulliñᵇi atlakaagᵇisigun atuᵇaᵇaqtut.

⁵ Taatnatuntuuq uvagut iñugiaktugut. Aglaan Christ-mi uvagut iluqata atausriᵇuᵇhuta timaurugut, aasriiñ sulliñᵇuᵇhuta timimi.

⁶ Iluqata atlakaagᵇiñnik aatchuusriaᵇaᵇaᵇtugut. Agaayyutim uvaptiknun qaitchai ihuaqqutriᵇiᵇmigun. Kiña aatchuusriaᵇaᵇumi sivuniksriᵇiᵇmik, atuᵇliun taamna ukpiqsriᵇiᵇmigun pigikkaᵇmigun.

⁷ Kiña aatchuusriaᵇaᵇumi savautriᵇiᵇmik, savagli. Kiña aatchuusriaᵇaᵇniᵇumi ilisautriᵇiᵇmik, tarra ilisautriᵇi.

⁸ Kiña aatchuusriaᵇaᵇniᵇumi pitchuksaᵇiᵇmik, pitchuksaᵇili. Kiña aatchuusriaᵇaᵇniᵇumi aatchuiᵇiᵇmik atlanun, aatchugli naliilaᵇlugu. Kiña aatchuusriaᵇaᵇniᵇumi sivulliuᵇtiksrauluni, sakuugli sivulliuᵇtautiᵇmiñi. Kiña aatchuusriaᵇaᵇniᵇumi nagliksriᵇiᵇmik, taavruma atuᵇliun quviatchauᵇiguni.

⁹ Piᵇpaksriᵇiᵇsi ilumutuuruksrauruq. Uumigisiun tamanna pigiitchuaq, piᵇpagiluguasriiñ nakuuruaq.

¹⁰ Piᵇpakkutilusri avatmun aniqatigiisun, kamanatluktillugich aniqatigikkatin ilipsitñi.

¹¹ Iqiasrusruᵇaᵇsri aglaan sakuukkitchi,

suli piliqillapiagusri irrutchipsigun savautilugu Atanguruaq.

¹² Quviasrugusri takku piqaqtusri niğiukkamik. Anuqsrulusrı iluıllıuıııq tıktıpan. Agaayulusrı ataramık.

¹³ Ikayuğlugıch Agaayyutım iñui inuqsraqtuat. Tukkiqsuğlugıch iglaat kiñunnapsitñi.

¹⁴ Apıqsruqsıuñ Agaayyun naglıgitqulugıch tamatkua naglıksaaqtıtchıruat ilıpsıtñık, inıqsruutilugıch aasrıiñ apıqsruutısruñaqnagıch Agaayyutmun anasrıiññuqsaqulugıch.

¹⁵ Quviasruqatıgilugıch tamatkua quviasruktuat. Aliannıuqatıgilugıch tamatkua aliannıuqtuat.

¹⁶ Iñuunıaqatıgiıysrııusrı. Kamanagñaisruñaqasrı ilıpsıtñık, aasrıi ilauraağilugıch tamatkua suungıiññasrugıruat. İısimatlunñiasruñaqasrı supayauranı.

¹⁷ Kia iñuum pımaqłukpasrı akısağñiasruñaqasrı killukun. Iñuunıagıtçı iñunıni iluağnaqtuakun.

¹⁸ Pıyumiñagñıqtutılaapsıtñi iñuunıagıtçı qıñuirrutıllugıch kısıpayaat.

¹⁹ İlauramañ, akısaqtuğñiasruñaqasrı atlanık nalaunğıtıpasrı, aglaan Agaayyutım akısağlıgıch. Aglausımaruq, “Uvanja akısağısırınja. Uvanjaurınja anasrıiññuqsairagıaqtıuaq [nalaunñaitchuktıuanık], nıplıqsıuq Atanıq.”

²⁰ Aglaan, Agaayyutım uqalħa itnatun, “Pımaqłuktıgıkkın nığısıukpan nığıpchağlugı, imıgıukpan imıqtıllıgu.

Taatnağuvıch kannıtchakñıagıñ katıtçıpmatun ikıualaruanık aumanık taavrıma nıaquanun.” *Proverbs 25:21, 22*

21 Ki, pigiitchuamun akiilipkaqtaqnak, aglaan akiiliun pigiitchuaq nakuuruakun.

13

Tupigiraksrat Kavamam Maliğutaksrañi

¹ Iluqasri tupigiraksragigisi kavamam aňalatai. Kiñaunniñ aňalatchitłaitchuq Agaayyutim qaitchiñgisuaqmani sanñimik aňalatchiñiksrañanun, suli kiñaunniñ aňalatchitłaitchuq marrumani nunami sanñiqanğisuağuni Agaayyutmiñ.

² Taamna pisigiplugu kia iñuum akililiuqniktuam kavamamik akililiqsimagaa Agaayyutim inillakkaña. Taatnaqami tikiutriraqtuq anasriññuqsautmik inmiñun.

³ Tamatkua iñuuruat nalaunñaruakun sivuugayumiñaitchut sivulliuqtinik, aglaan kisimij tamatkua iñuumaqluktuat. Sivuuğagisrunğitchupku aňalatchisiquaqtuq savaagiun nalaunñaruuaq aasriñi aňalatim quyagiyumagaatin.

⁴ Taamna Agaayyutim savaktigigaa ikayuquplutin. Aglaan atuğuvich nalaunñaitchuamik iqsiviksran tarra. Aňalati sanñiqaqtuq anasriññuqsaitłasriplugu. Taamna Agaayyutim savaktigigaa anasriññuqsaitłasriplugu pisigiplugu Agaayyun tamatkuninja atuqtuanik nalaunñaitchuamik.

⁵ Taatnağusri tupigiraksragigisri kavamat pisigiplugik taapkuak: anasriññuqsakkauyumiñaitchumuusri, suli ilisimalusri qauğrimmaagiutillautapsitñi tupiksriruni nalaunñatilaanjanik.

6 Tarra akiliiruksraupiaqmiusri tax-sinik, takku tax-siliqirit savaktigigai Agaayyutim savaagipmatruᅇ savaaqtiᅇ.

7 Akiliisitchi iluqaitñun aᅇalatirrutiaqqtuanun niᅇᅇiuqsruutipayaapnik, akiliᅇlugich iluqaisa tax-sinik akiliᅇñaqtuat, taluᅇilugich taluᅇiraksrauruat suli kamagilugich kamagiraksrauruat.

Piqpakkutiliq Atlanik

8 Akiqsruumisruᅇaᅇnagich iñuich qanutchiñik. Aglaan ataramik piqpagiraksraᅇᅇigitin atlat. Iñuk piqpaksriruᅇaq atlamik tupiksriñiqsuq iluqaanik maliᅇutaksramik.

9 Maliᅇutaksrami aglausimaruuᅇ, “Killuuᅇsaᅇumiñaitchutin sayuᅇaᅇlikun. Iñuᅇᅇumiñaitchutin kisumik. Tiglikkumiñaitchutin. Kaviuqtuksraunᅇitchutin iñuuniaqatvich suuraiñiᅇ.” Iluqatiᅇ taapkua tillisaurut suli iluqatiᅇ atlatlu katisrimarut atautchisun uumani: “Piqpāᅇiyumaᅇiñ iñuuniaqatin iliᅇtun iliᅇlugu.”

10 Piqpaktam atniatlaitchaa iñuuniaqan. Taatnamik piqpaksriᅇiq atriqaqtuuᅇ tupiksripmatun iluqaanik maliᅇutaksramik.

11 Taatnatun iñuuruksraurusri nalaunᅇaruakun makunani uvluni. Atakkii annautraulᅇᅇviksraqput, Christ-mun qilaᅇmuutikpatigut, qallitluktuuᅇ pakma ukpiqsriᅇqaaᅇaptikniᅇ. Taamna ittuuᅇ itigviksrakun iñiqtuatun siñigniᅇmiᅇ.

12 Unnuᅇaq nuᅇᅇyasriruuᅇ. Uvluᅇ tikiyasriruuᅇ. Taatnamik nutqautiraksraᅇᅇigikput killiqiᅇiqput pigikkaᅇa taaqtuam suli tigulugich satkui qaumam savaaqatlasriᅇluta nakuuruamik.

13 Ki, iñuuniaqta nalauullugu atrilugich iñuich pigikkañi uvlum. Uvagut piruksraungitchugut nağğunaqtuakun niğilikun suli taanñakikun. Ittuk-sraungitchuq sayuñaliq suvaluglu, naaga anuyaliq siqñatualiglu.

14 Aglaan iñuk atipmatun satqagutmik taatnatuntuuq satqagutiqağitchi atanguruamik Jesus Christ-mik, anjalatisruñaqasri kaviugutaiñun kañigruapsi.

14

Upyaktuiñak Atlanik Iñuñnik

1 Akuqtuğumagiksi sayailuqtuaq ukpiqs-riligmigun uqavaaqatigisruñaqnagu ukpigikkañanik.

2 Ilañich iñuich ukpiqsritut niğihhiñauñiplutin qanusripayaamik niqimik. Aglaan atlat iñuich ukpiqsrihat sayaitmata ilinich ukpiqsritut niğihhiñauñiplutin naurialhiñanik.

3 Taamna niğihhiñauñiruaq qanusripayaamik niqimik isrumaruksraungitchuq nakuutluñniñuni nauriaqtuqtuamiñ. Taamnali nauriaqtuqtuaq taatna isrumaruksraungitmiuq niqituqtuaq nalaunğıñniñlugu, takku Agaayyutim akuqtuğniğaa.

4 Atanniğñiaqtaksrağingitchiñ atlam savaktaa. Qauklian sivunniğisigaa nalautmagaan naagaqaa nalaungitmagaan. Ilaa nalaunñaruamik savaaqat-lagisiruq takku Agaayyutim nalaunñaruamik savaaqatlapkağisigaa.

5 Iñuk isrumaruq atausriq uvlug naku-utluñniplugu atlaniñ uvlumiñ. Atlamli isrummatigigai uvlupayaat atiplugich.

Iñullaak isrummatmiktigun nalupqisrunğiglik nalaunjaruamik savaaqaqtilaağmnik.

6 Iñuk isrumaruq atausriq uvluq pitluktuanuplugu atlaniñ uvluniñ kamakutigigaa pisigiplugu Agaayyun. Taatnatuntuuq niğiruam qanusripayaamik niqinik kamagigaa Agaayyun, takku qaitchipłuni quyyatmik Agaayyutmun, aasriipsuuq niğiruam naurianik kisiitñik kamagipmigaa Agaayyun quyyavigiplugu.

7 Nallicputunniñ iñuutlaitchuq inmiñun unniñ tuqqutlaitchuq inmiñun.

8 Uvagut iñuunapta iñuurugut quyalisukługu Ataniq, sulit tuqugupta tuquniaqmigut Atanikun. Iñuu'apta sulit tuqu'apta pigigaatigut Atangum.

9 Taatnaqhuni Christ tuquruq aasrii anipkakkaupluni tuqułigmiñ. Iñuutqiksuy ataniğitqupluni iluqaitñun tuquruanun iñuuranunlu.

10 Suvaatami atanniqsuiñiağappich aniqatipnik nakuutluñniplutin ilaaniñ? Uvagut qichaqsagumarugut sivuğaani Agaayyutim, aasrii ilaan ataniğuta iluqata.

11 Aglausimaruq Agaayyutim uqałhani,
“Nalupqinaisalaañatun iñuutilaağma, niqliqsuy
Ataniq,

kiñapayaat putkisirut sivuqqamnun,
aasriiñ iñupayaat kamagisigaatña.” *Isaiah*
45:23

12 Atausriukattaaguta kiggutiksraqaqtuk-sraugisigikput Agaayyun [savaağikkaptigun].

Atlat Killuqsaqtitnagich

13 Taatnamik nutqautiraksragigikput atanniqsuutiqput avatmun. Aglaan isrummatigiraksragigikput putukkirviuruksraungiqput sulianiqatiptiknik killuqsagtitchiraingiliksrapputlu.

14 Itluḡa atannamni Jesus-mi ilisimagiganiqipayaam nakuulha. Aglaan iḡuum nalaunḡaigigumiuḡ taamna tarra ilaani nalaunḡaitchuq.

15 Atniḡḡigupku aniqatin niḡikkapkun tuvraḡiḡḡiḡiḡ tumaa piqpaktam. Piyacquqtaqnagu ukpiqsriḡha niḡikkapkun nalaunḡagingitpagu. Itqagilugu una, Christ-ḡum tuqqutipmigaa aniqatin.

16 Uqautigipkaqnagu atlanun pigiḡḡiḡilugu nakuuruaq ilipni.

17 Aḡaayuqautaani Agaayyutim niqilu imiḡlu suksraungitchuk, aglaan nalaunḡasripkakkaulikun Agaayyutmi qiḡuiḡḡaqaqtugut quvianaqaqhutalu Iḡqitchuakun Irrutchikun.

18 Kiḡapayaaq savautriruaq Christ-mik taatna quyaqnaqtuq Agaayyutmi, suliiḡuagigisigaat atlat iḡuich.

19 Ki, pisuqtilaaptikni iḡuuniaqta qiḡuiḡḡakun sulii sayyillaagutiluta avatmun ukpiqsriḡlikun.

20 Niḡiḡipkun niqimik suksraungiqsitnagu savaḡa Agaayyutim. Niḡiruni iluqaitḡik niqinik nakuuruq, aglaan nalaunḡaitchuq kiḡa iḡuk killuqsagtitnapku.

21 Nalaunḡaruq niqitungitchuni taanḡanḡitchuniḡ sulii piḡitchuni qanutchipayaaamik killuqsautigiyumiḡakkanik aniqatvich.

22 Ukpiqsriḡhiḡ qanupayaaq inniqpan,

nalupqinairsirruᅅ akuqtuyunalha Agaayyutmi. Iᅅugguuq quvianamiuruq patchisigingitchhuaq inᅅmiᅅnik iᅅuagikkaᅅmigun.

²³ Aglaan iᅅuk nalupqisruktuaq patchisauruq niᅅigumi, takku ukpiqsriᅅikuangitchuq. Supayaaq ukpiqsriᅅikuungitchhuaq, tarra killuqsautauruq.

15

Maliglugu Jesus Christ-ᅅum Urrakusrautaa

¹ Uvagut sayakturuani ukpiqsriᅅaptigun ikayuᅅniaqtaksraᅅigivut tamatkua sayaitchuat pilguirrutinᅅisigun, quyalinᅅiasruᅅaᅅata uvaptiknik.

² Atausriukattaᅅuta quyalinᅅiaᅅlavut iᅅuuniaᅅativut nakuuliksrᅅatnun, sayy-illaᅅᅅniaᅅlugich ukpiqsriᅅhat.

³ Taatnatuntuuq Christ iᅅuuniaᅅami quyalinᅅiangiᅅniᅅisuuq inᅅmiᅅun. Itna Agaayyutim uᅅaᅅhum nipliutiginiᅅaa, “Iᅅuich pisaᅅᅅapmatin, Agaayyuuᅅ, atniᅅaᅅᅅigaatᅅa.”

⁴ Qanusripayaaq aglausimaruaq ᅅaᅅᅅiqsuami aglausimaruq iᅅisautisrukhta niᅅiugaᅅupluta anuqsrukunlu pitchuksaᅅᅅutigunlu agᅅᅅiᅅaᅅtuaq uᅅaᅅhaniᅅ Agaayyutim.

⁵ Anuqsruᅅiglu pitchuksaᅅᅅunlu agᅅᅅiᅅaᅅtuk Agaayyutmiᅅ. Agaayuruᅅa Agaayyutmun iᅅuuniaᅅatigitᅅuplusri ᅅiᅅuiᅅniᅅakun malᅅᅅapsitᅅi Christ Jesus-mik.

⁶ Taatnaᅅᅅpsi iluᅅasri piᅅatigiᅅsitkisirusri, aas-riiᅅ atautchisun kamaksruᅅisigiᅅksi Agaayyuuᅅ aa-pagikkaᅅa atannapta Jesus Christ.

Iluᅅaᅅᅅmiᅅ Iᅅuich Quyyagisigaat Agaayyuuᅅ

⁷ Christ akuqtuġaasri. Taatnatuntuuq akuqtuutiruksraurusri. Taavrumuuna qiñiqtitkisigiksi kamautaa Agaayyutim.

⁸ Uqautigipsi, Christ savaktigiliutigaat Jew-ḡuruat qiñiqtitčaqluġich ilumutuulhat Agaayyutim akiqsruutaiñ Jew-ḡuruat sivullianitñun

⁹ suli Jew-ḡunġitчуat qaitchitquplugich nanġautmik Agaayyutmun ilunḡuksriḡhagun. Aglausimaruq Agaayyutim uqalhani,

“Quyagisigikpiñ akunġatni Jew-ḡunġitчуat.

Atuġisiruḡa quyyatinik atigikkaqnun.” 2

Samuel 22:50; Psalm 18:49

¹⁰ Uqaliq nipliġñiqsuqsuli,

“Ilipsi Jew-ḡunġitчуani, quviasruqatiqagitchi Agaayyutim iñuiñik.”

Deuteronomy 32:43

¹¹ Uqaliq niplitqinñiqsuq,

“Iluqasri Jew-ḡunġitчуani quyyasriuḡ ataniq. Iluqasri iñuḡni atuġitchi quyyatinik ilaanun.”

Psalm 117:1

¹² Isaiah nipliqmiñiqsuq,

“Kiñuviaḡa Jesse-m agġiġisiruq aḡalatchityaġuni Jew-ḡunġitчуanik.

Ilaa pisigilugu Jew-ḡunġitчуat piqagisirut niġiukkamik.” *Isaiah 11:10*

¹³ Iniqsruqtuḡa Agaayyutmun qaitchiraqtuamun niġiukkamik immiquplusri quvianapayaamik suli qiñuiññamik tunḡalapsigun ilaani, aasriñ sanḡiagun Ipqitчуam Irrutchim niġiugaqsi ulipkaulagisiruq.

Paul Uqaqtuq Sivunniutmigun

14 Aniqatiumaan, nalupqigingitchiga imaqaliqsi nakuuruamik. Iḷisimagiga piqaliqsi kanjicsimmatipayaamik aasrii ḷisautritḷasripluḷsri avatmun.

15 Aglaan aglaagigitka ḷisauttutigikkatka ilipsitñun itqagitquplugich. Aglaktuḷa taluqsrautaiqluḷa Agaayyutim ihuaqqutaagun qaisaḷagun uvamnun.

16 Christ Jesus-ḷum savaktigitqugaḷa Jew-ḷungitchuanun. Ilaan ḷisautritqugaḷa tusraayu-gaallataq tamatkunḷa tuniḷḷautigitquplugich akuqtuyunaḷlugich Agaayyutmun, ipqiḷsillugich Ipqitchuam Irrutchim.

17 Taatnaqluḷu savaqatauniqama Christ-mun uqaviutigitlagiga savautriḷiḷa pisigipluḷu Agaayyun.

18 Uqautigigisigiga kisan Christ iñiqsiruaq uvap-kun sivulliutḷasripluḷa Jew-ḷungitchuanik tupik-sritḷasripluḷgich Agaayyutmik, ami nipliutigikkap-kun suli ḷitchuqqutitigun

19 suli quviqnaqtuatigun suli saḷḷiagun Ipqitchuam Irrutchim. Quliaqtuaḷigigiga iluqaallapiaq tusraayugaallataq Christ-kun nunapayaami Jerusalem-miñ Illyricum-munaglaan.

20 Ataramik quliaqtuaḷisrukkiga tusraayugaal-lataq nunami iñuḷnun tusraangitchuanun Christ-mik. Uvvataḷku nappaiñiaḷungitchuḷa savaamik atlam iñuum aullaḷniḷanikkaḷanik.

21 Aglaan aglausimaruatun Agaayyutim uqaḷhani,

“Tamatkua sivuani uqautraungitchuat ilaanik qiñigisirut.

Suli tamatkua sivuani tusraangitchuat ilaanik
kanjigsisirut.” *Isaiah 52:15*

Paul Sivunniqsuq Rome-mugukhuni

²² Taamna pisigiplugu iñugiaktuami
uvuñanunaglaan nutqaqtitakkauruñña tik-
iññiañamni ilipsitñun.

²³ Aglaan pakma quliaqtuağviksraiguti'ama
makunani nunaaqqiñi suli iñugiaktuani ukiuni
tikitchukkaluaqapsi.

²⁴ Utlakkisigipsi Spain-muksağuma. Nayuqtu-
allagukkipsi aasriiñ aquagun ikayuñhiñaugipsitñña
iglauniaguma.

²⁵ Pakma aullağniaqtuñña Jerusalem-mun
ikayuğiağlugich Agaayyutim iñui taamani.

²⁶ Ukpigsriruut Agaayyutmik Macedonia-
miñu Greece-miñu quviasruñniqsut qaitchiplutinj
maninñik ikayuqsaqługich inuqsraqtuat
Agaayyutim iñui Jerusalem-mi.

²⁷ Taapkua piyumaagñiqsut takku akiqs-
ruummipługich Jew-ñuruat. Jew-ñunğitchuat
akuqtuiñiqsut irrutchikun ikayuusriañatnik Jew-
ñuruat. Taatnaqhutinj ikayutaksrağigaich Jew-
ñuruat suurağmiktigun.

²⁸ Qaisaksrağigitka inuqsraqtuanun
Jerusalem-mi maniiich aatchuutigikkanjich
ilinjitñun. Taatnaqqaagłuñña aullağisiruñña Spain-
mun, aasrii iglilamni apqusraallakkisigipsi
nayuqtuallagiagusri.

²⁹ Iisimagiga tikitchuma ilipsitñun tikiutrigisiğiga
Christ-ñum kamañuamnik ikayuutaamik.

³⁰ Aniqatiumaañ, pisigilugu ataniq Jesus Christ
suli Ipqitchuaq Irrusriq piqpakkutipkakanasri

avatmun, injigipsi ikayuqupluna savaamni itqagiluna agaayullapsitni Agaayyutmun.

³¹ Agaayuyumausri annaumaagulunja ukpiqs-riŋgitchuani Judea-mi. Agaayuyumausripsuq taamna ikayuun tikiutiniakkağa Jerusalem-mun quyaqnaqulugu Agaayyutim inuiŋi taamani.

³² Tarra utlakkisigipsi quviasrugluna ikayuus-riaqagiagluna nutaqtirrutmik ilipsitniŋ, Agaayyutim pitqukpaŋa.

³³ Agaayyutimtuq qaitchirağaqtuam qiniŋiŋamik nayugumalisi iluqasri. Taatnatuq.

16

Paul Tuyuqtuq Nayaanjanik Ukpiqsriruanun

¹ Uvvauna uqautigigiga ilipsitnun ikuagiplugu aniqatvut Phoebe. Ikayuqtigigaa agaayyuvium Cencreae-mi.

² Akuqtugumagiksi Agaayyutim inuiŋi akuqtuiruksrauhatitun kisunik Phoebe-m. Ikayuqsimagaŋa suli inugiaktuat inuich.

³ Tuyuqtunja nayaanjanik Priscilla-mun suli Aquila-mun savaqatigikkakka Christ Jesus-kun.

⁴ Suginqiqługu inuuliqtik annautimagaatŋa. Taatnaqlugik quyallapiagikka, suli iluqatin ukpiqsriruat agaayyuviniŋi Jew-ŋungitchuat quyagillapiagaittuq.

⁵ Tuyuqtunja nayaanjanik ukpiqtuanjuranun katiragaqtuanun tupqakni. Tuyuqtunja nayaanjanik ilannamnun Epaenetus-mun sivulliuruamun nunaŋani Asia-m maliguagługu Christ.

⁶ Tuyuqtunja nayaanjanik Mary-mun sakuuktu-amun akunipsitni.

7 Tuyuqtunja nayaanjanik Andronicus-mun Junias-munlu, ilakka isiqtaupmiruak isiqtau'amaptuuq. Uqqiraqtit kamañaqtuağigaiuk ukpiqsriruañjuqqaqtuak sivumni.

8 Tuyuqtunja nayaanjanik Ampliatus-mun ilannamnun Agaayyutikun.

9 Tuyuqtunja nayaanjanik Urbanus-mun savaqatigikkamnun Christ-kun, suli piqpagikkamnun Stachys-mun.

10 Tuyuqtunja nayaanjanik Apelles-mun; uuktuakkau'ami [ukpiqsrihiğmiñi] qıñıqtitkaa ilumutun piqpaksrihi Christ-mik. Tuyuqtunja nayaanjanik iluqaitñun qitungaiñun Aristobolus-ñum.

11 Tuyuqtunja nayaanjanik Herodion-mun ilamnun, suli iluqaitñun qitungaiñun Narcissus-ñum pigikkañanun Atanğum.

12 Tuyuqtunja nayaanjanik Tryphaena-mun suli Tryphosa-mun, taapkuak ağnak savaktauruak Atanığmun. Tuyuqtunja nayaanjanik Persis-mun ilannamnun sakuullapiaqtuamun Atanığmun.

13 Tuyuqtunja nayaanjanik Rufus-mun ukpiqsriruañnullaqtuamun atanikun, suli aakañanun; taamna aakaupmiuq uvañnun.

14 Tuyuqtunja nayaanjanik Asyncritus-mun Phlegon-munlu Hermes-munlu Patrobas-munlu Hermas-munlu suli iluqaitñun aniqatiunun ilinjitñiittuanun.

15 Tuyuqtunja nayaanjanik Philologus-munlu Julia-munlu, Nereus-munlu aniqataanunlu, Olympas-munlu, suli iluqaitñun Agaayyutim inñiñun taraniittuanun.

16 Pağlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkutiñikun. Iluqağmiñ

ukpiqtuanjuruani
nayaanjanik.

Christ-ñum

tuyugaasri

Ilammiugutit

¹⁷ Aniqatiut, qaunagipiaqugipsi iñuñnik akilligiiksitchiragaqtuanik suli iñuilliuqtitchiruanik atlanik ukpiqsriñhatigun. Akilliliqsimagaat ilumutun ilisauttun ilisauttusriaqsi. Piisimaagitchi ilinjitñiñ.

¹⁸ Taatnatchich iñuich savautriñgitchut atanaptiknik Christ-mik, aglaan savautriñhiñaqtut inmiknik pisuigimiktigun. Uqallautağutitigun uqayusraagutitigunlu kinnitchiñiağaich iñuich naluruat ilumutuuruamik.

¹⁹ Iluqağmiñ ukpiqsriuat tusraagaasri tupik-sriñipłusri. Taatnaqluña quviasrullapiaqtuña ilipsigun. Ilisimallautaqugipsi nakuuruuq suli piisimaqugipsi pigiitchuamiñ.

²⁰ Taatnağupsi Agaayyutim tikiutriruam qinñuiññamik qilamik akiñillapiağisigaa tuunğa. Iñuaqqutaan atannapta Jesus-ñum nayugłisi.

²¹ Timothy savaqatiga tuyuqtuq nayaanjanik, ukuaptuuq ilatka Lucius, Jason, suli Sosipater.

²² Uvaña Tertius, aglaktuña uumiña tuyuutaanik Paul-ñum. Tuyuqtuña nayaanjanik ilipsitñun Christ-kun atanikun.

²³ Gaius-ñumlu tukkuğikkağma iluqağmiñlu ukpiqtuanjuruat tuyugaasri nayaanjanik. Taatnatuntuuq Erastus suli aniqatvut Quartus tuyuqmiuk nayaanjanik. Erastus ilirakuviuruq uvani nunaqqimi.

²⁴ [Iñuaqqutaa atannapta Jesus Christ nayugłisi iluqasri. Taatnatuq.]

Agaayutıǵlu Nang'auñlu Agaayyutmun

²⁵ Quyyan Agaayyutmun! Agaayyutim
kisimi makittaǵıksitlagaasri ukpiqsriǵıpsitñi
tusraayugaallautakun quliaqtuǵıkkapkun.
Taamna tusraayugaallautaq Christ-kun
kañiqsiñaitchuaq taimani,

²⁶ aglaan pakma iǵitchuqnaqsıruq suli nalu-
naiǵıǵu iǵitchuǵıpkakkauruq iluqaitñun iñuñnun
ukpiliquplugich aglaanısıgun sıvunıksrıqirit
tuvraǵıǵu tillisaagun isruitчуam Agaayyutim.

²⁷ Kisianun isrumaturuamun Agaayyutmun
illi kamanaun qañavak taimuñıa Jesus Christ-kun.
Taatnatuq.

Ippitchuat Makpig^{aat} - Agaayyutim Uqalhi
Inupiatun

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inupiatun, Northwest Alaska (Northwest Alaska Eskimo)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

46cece15-9127-50b3-bf07-88a1082e7ab6